JOULUNUMERO

N:o 5 • 1936

Leijona Terva-Pastilli Smk. 3:—

ÄLKÄÄ UNOHTAKO

että yskänpastilli, joka todellakin auttaa, on

LEIJONA
TERVAPASTILLI

OY MERIJAL - OULU

Leijona Terva-Lakritsapastilli Smk. 3:—

Huolellisesti pukeutuvien

naisten ja herrain
VAATETUSLIIKE

PUKU-AITTA

Oulu, Pakkahuoneenk. 15. P. 317

Naisten Kappa- ja Turkisliike &
Kangas- ja Turkistavaroiden kauppa

Wilhelmina Uuoriviita

Perust. 1896
Oulu, Puistola
Pakkahuoneenk. 15. Puh. 362

KIHLAT JA KELLOT

sekä muut koruesineet ostatte edullisimmin

KULTASEPPÄ O. EIRAMALTA

Oulu, Isokatu 34. Puhelin 1065

A. SALO-PURON Leipuriliike

PUH. 651
UUSIKATU 20

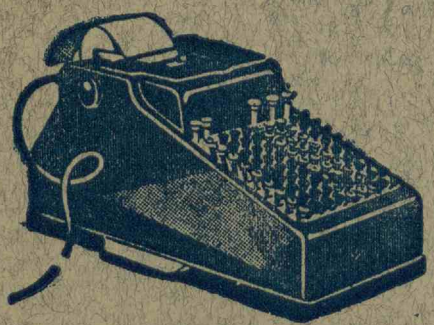

Edustamme maassamme nykyjään eniten myytyjä konttorikoneita:

Continental kirjoitus-, lasku- ja kirjanpitokoneita
Continental matkakirjoituskoneita
Addo laskukoneita
Monroe laskukoneita
Original Odhner laskukoneita
Quick monistuskoneita

Konttoritarvikkeita edullisesti

OULUN KONTTORI
Kirkkokatu 23 — Puh. 1334

O.Y. VIIPURIN
Systema

AHJO

NUOREN KANSALLISEN SUUNNAN SIVISTYSJULKAISU

Toimittaja: YRJÖ KOIVUKARI Kansi: MIKKO ASUNTA

1936 • Joulukuu • No 5

Sydämen Joulu

ON JOULU: SANOT, IHMISET
KUIN HERÄIS UNESTAAN.
JA ÄSKEN KUOLLEET SYDÄMET,
NUO PIENET, PIENET SYDÄMET
KÄY KULTAAN, PURPPURAAN.

ON LAPSI, POIKA JUMALAN
NYT JUHLAN RUHTINAS.
"HÄN SAAKOON KULTAVALTIKAN,
NIIN, KALLIIN KULTAVALTIKAN."
HÄN ONHAN KUNINGAS.

JA VIISAAT, HYVÄT IHMISET
KÄY UUTEEN ELÄMÄÄN.
JA ÄSKEN KUOLLEET SYDÄMET
NUO PIENET, PIENET SYDÄMET,
NE HÄPEE KÖYHYYTTÄÄN.

NÄIN LÖYSI LAHJAT IHMINEN,
JA SIKSI JOULU ON.
NE OVAT VUOKSI SYDÄMEN
TUON PIENEN, KÖYHÄN SYDÄMEN.
SE OLI ARVOTON.

— — —

MUT LAPSI TYYTYY TALLIIN VAAN.
JA KERRAN HÄNET RISTIINNAULITAAN.
NIIN — SIKSI YHÄ RISTIINNAULITAAN.

Lauri Autia

KRISTINUSKON VOIMA

kulttuurin uudistajana

Aikamme johtaville aivoille on käynyt selvióksi, että materialistinen rationalismi nykyisten kulttuurivaltioiden piirissä lähenee loppuaan synkkine romahduspäätymyksineen, mihin se on uskojansa ja kannattajansa johdattanut. Aikamme tuntomerkkinä on täydellinen epävarmuus, sekasorto ja kaaos, mistä ainoana selviämistienä näyttää olevan negatiivisen neron nostattama raa'an voiman väkivaltainen rynnistys toisiaan vastaan: sota. Mutta sota merkitsee aina jalojen kuolemaa, heidän poistumisestaan hyötyvien rikollisten nostamista kunniaan ja valtaan, kunnes uuden sukupolven myötä nousevat rehelliset aatteen taistelijat tehden omantuntonsa kieltäjien olotilan vaikeaksi. Näin on jatkunut yhden ja saman kehän ikuinen kiertokulku läpi maailman historian.

Sanomme, että näin jatkuu saman ikuinen toistuminen, mutta onko kaiken kehityksen aikasuhteet huomioon ottavalle syvyystarkkailijalle asia sittenkään niin? Toistuuko historia aina samana? Toistuvatko aatteet aina samoina, vai tuovatko mukanaan uutta, ihmistä uudistavaa voimaa? Vastatusten seisoo ihmisen sielun kaksinaisuus, toisen tai toisen valtaanpäässeen henkivallan hallinta: kieltäjä ja uskovainen. Kieltäjän tie on tyhjyys, kuolema, tuho, uskovaisen tie kirkastuminen, pelkonsa voittaminen. Kysymys, probleemin ratkaisu on vaikea, ihmisen syvimmän taistelun ikuinen tragedia. Mutta kun pyörä on ihmisen tajunnassa pyörinyt ympäri, kaikki pakotiet ja takaportit kaatuneet, turvautuu hän jälleen uskoon, etsien tukea sieltä ahtaalta tieltä, mitä on yrittänyt kiertää.

Nykyhetken uskontojen piirissä tekee kristinusko valtavinta voittokulkuaan ihmiskunnan tajunnassa. Koko nykyhetkinen moraalin ja oikeustajunnan selkenemisen aste, vaikka ehkä väkivaltaisin keinoin tajunnassamme himmennetty, on juuri kristinuskon voimasta vahvuutensa saanut. Tämän tuen ottaminen meiltä pois tietää ihmisen nopeaa vajottamista yhä syvempään, ei vain tyhjyyden ja hengettömyyden, vaan jopa väkivallan ja rikoksen synnyttämän sekasorron maailmaan.

Kristinuskon ydinajatuksenahan on uskon, toivon ja rakkauden valta ihmishengen kannattajana, mutta suurimpana niistä säteilee rakkaus. Menneinä kaaosaikoina on Kristuksen oppia selitetty enemmän mystiikkana, jonain hämäränä sokean uskon asiana, ei ole tajuttu tuon opin suurta, järjen rajat puhkaisseelle hengelle avautunutta selkeää yksinkertaisuutta. Ei ole tajuttu, että vain kristinuskon kasvattama rakkauselämä on voimaa, joka uudistaa sielun.

Mutta kysytään, kuinka tämä uudistuminen on tapahtuva? — Asiaa voidaan käsitellä myös teoreettisesti ja sanoa, että rakkausvoimien vaikutuksen alkaessa kasvaa, tapahtuu ihmisen tajunnan ja tunnesisällössä lämpötilan kohoaminen, — heräys, uudestisyntymisen myrsky, minkä

tuloksena on entisen tietoisuustilan väistyminen ja uuden, kirkastuneen, intuitiivisena valona aukeavan tietoisuuden järkeämme ja ajatuselämäämme ohjaavaksi voimaksi pääsy. Tämän valtavan sisäisen tapahtumaprosessin tuloksena meissä kirkastuu uusi näkemys, se, mitä entinen alkuihminen meissä on himoinnut ja katsonut kunniakseen, aukeneekin meille polttavana häpeänä ja pyrkimyksemme saavat kokonaan uuden suunnan ja päämäärän.

Evankeliumien ydinviisauksista löydämme sanan, että toisten osa on vähetä, toisten kasvaa. Paikallaan ei voida seistä, yksilö, jonka tie ei kirkastu, se pimenee. Näin materian palvojain tie päättyy pimentoon, tyhjyyteen, Hengelle uskollisille aukenee Valo, portti korkeamman tiedon maailmaan, missä ajatusten toiminta ei ole enää raskasta järjen kamppailua kaaoksessa, vaan ilmatila on kirkkaaksi ohentunut.

Kristinuskoa ei tajuta enää joittenkin itseään taivaanvalittuina pitävien lahkolaisten erikoisoikeutena, vaan se on tunkemassa yhä polttavampana liekkinä aikamme uudistuvan kulttuurihengen sisältöön, ja tällaisena uutena aatevirtauksena tieteen ja taiteen välityksellä joukkojen tajuntaan. Ja voimmehan sanoa, että itseasiassa kaikkien aikojen sydän on ammentanut kulttuuriaan uudistavan syvyysvoimansa, joko suoraan tai välillisesti, juuri kristinuskon vaikutuskentiltä, joskin vasta meidän aikanamme aletaan asia tietoisesti, aivan kuin tieteellisenä totuutena tajuta. Kaikki tieteen tai taiteen suuret taistelijat, olkootpa he sotineet kristinuskon puolesta tai vastaan, ovat kamppailleet läpi elämänsä oman Kristustaistelunsa palossa. Jos ajattelemme vain kirjallisuuden, kuvaama- ja säveltaiteiden suurimpia nimiä ja ihmiskunnan hyväntekijöitä, mainitkaamme heistä esim. Dostojewski, Kierkegaard, Nietzsche, Händel, Bach, Leonardo da Vinci jne., ymmärrämme, mikä merkitys on ollut kristinuskolla heidän elämänsä työn kehityksessä. Voimme sanoa, että kaikkien näiden hengen jättiläisten vaikutusaika, heidän työnsä syvyysvalo on erittäinkin vasta aikamme nuorison sielussa kriitillisen tutkimuksen kohteena aukenemassa. Näin oivallamme, millä perusteilla koko esteettinen ja eetillinen kultuurielämämme ja yhteiskuntajärjestyksemme lepää.

Toteamme, että näin asia on, mutta miten on selitettävissä se vihan tuhoava valta, perusteita myöten aaltoava myrsky, mikä aikaamme järkyttää? Vastaus on selvä. Aikamme synkkien ristiriitojen synnyttämässä paineessa elävän sukupolven tajunta on alkanut purkautua selkiintyneempään tietoisuustilaan, on alkanut nähdä läpi, millaisten harhojen, väärän kunnian ja mammonan vallan pimennossa ihmiskunta on elänyt. Entisen oikeaoppiseksi itsensä julistavan kirkon kristinuskon tulkinta on alkukristillisyyden yksinkertaisesta valosta poikennutta, pelkkään dogmiin, muotoon, kuolleeseen kaavaan turvautuvan valheauktoriteetin vallassa pitämistä, sorrettujen sortoa ei puolustamista. Näin on alkanut kasvaa syvemmän rehellisyyden vaatimus, korkeamman moraalin oivallus. Entinen kirkon samoin kuin muiden uskonnon korvikkeiden, kuten teosofian jne. elävästä kristinuskon näkemyksestä eksyttävä valta-aika on ohi. Runouden, filosofian ja uskontotieteiden mielenkiinto tunkee jälleen alkukristillisyyden ytimeen ammentaen sieltä uutta viisautta ja valoa. Näin kristinuskon voima, sellaisena kuin Kristuksen oppi on talletettuna evankeliumeissa, levittää kaikkeudessa loistavan auringon tavoin valoaan aikakautemme yli murtaen ihmisten tajunnassa, sen mykkiin syvyyksiin uutta valoaan, saaden siellä aikaan uudenlaatuisen aukenemisen, uskallammeko sanoa, synnyttäen uuden, sisäisesti näkevän ihmistyypin, mistä ovat uneksineet kristinuskon perustajan kera kaikkien aikojen suuret henget.

Jatk. siv. 10

JALMARI KARA

Jalmari Kara oli poikkeusihminen — taiteilija, joka ihmisten edessä ei saanut toteuttaa itseään taiteilijana. Joka vain lyhyenkin ajan joutui kokemaan hänen voimansa tarttuvaisuutta, sai ehdottomasti tuon käsityksen.

Keskimittaisuuden milteipä ainoana päämääränä on heittäytyä yhteiskunnan viihtyisään tyyssijaan ja ilman suurtakaan vastapyrkimystä tyytyä siihen. Hänelle tuo paikka oli piikkimatto, välttämättömyyden kytkin. Meillä on pyrkimys erittelyn aseella päästä kiinni toiseen ihmiseen ja mahdollisesti saavutamme tuloksiakin, mutta hänenlaisensa ihmisen suhteen sellainen pyrkimys vaimeni mitättömänä sivuseikkana. Niinkuin se on aina vaimentuva voiman ovella. Voima, joka on toiseen ihmiseen syttynyt, ei ole selitettävissä, sen säteilyn ja jännityksen kylläkin vaiston kätemme ottaa vastaan. Vielä suuremmaksi oli ihmetys kasvava, kun tuo voima oli alkanut polttaa itseään, kääntyä sisäänpäin ja taittaa siellä omia säteitään, kunnes sille itselleenkin oli syntynyt liian monta tuskallista ja käsittämätöntä polttopistettä. Hän oli omasta itsestään lähtien joutunut luomaan maailmansa sellaiseksi, että siinä oli pakko riistää rahat rinnasta, pudottaa koru toisensa jälkeen hiekkaan ja sitten vasta olla itsensä. Tämän maailman, kehän laidalla sivullinen saattoi vaistota tuon ilman eleitä — ytimen. Se oli hyvyyttä, samaa syvää laajaa hyvyyttä, joka "Jääkärin muistelmissa" on ilmaissut omaa laatuaan sellaisella tavalla, ettei se jätä yhtäkään vilpitöntä nuorta mieltä lämmöttömäksi.

Nyt ei enää ole kesäisessä honkaseinäisessä tuvassa aina samana, mutta silti hyvin uutena toistuvaa keskustelua hyvän Äijän ja jännittyneen pikku Seelian välillä: "Mikä on se kaunis nimi?" "Kalhu." Mitä karhulle tehdään?" "Sille ollaan hyvänä ja silitetään." — Eikä ole enää sitäkään, että meren yllä lentelevä tiirat, jotka ovat harmaat ja orvot ja etsivät lakkaamatta.

Jalmari Karan elämän perusote oli taiteilijan, joka aina edellyttää monisäikeistä ja -ulottuvaista ihmistä. Tekisi mieli sanoa, että tätä aluetta hänessä valaisi yksinkertainen ja kirkas valo, suomalaisin: Anjanpelto-ihme. Tämän kautta hänen näkemisensä varmaan näinä viimeisinä kausina palautui Hämeenmaitten kultaisille teille, seuduille, missä se kerran oli avautunut kiihkeänä. Tämän vaikutelman sai niistä pienistä jutelmista ja palasista, joita hän joskus kertomisen riemussa sirotteli ympärilleen. Nuoruus — se kai oli ollut hänelle voiman hyökyaaltoa, joka sai hänet uskaltautumaan, tarttumaan aseisiin, innostumaan ja innostamaan. Innostamaan miehiään taistelussa luotiryöpyn lävitse hartaalla hämäläisellä leikillisyydellä: "Eivät ne meitä ammu." Juuri tällä otteella hän lamautti inhimillisen valekuoren, juuri siinä ilmeni hänen sydämensä ylevyys.

Varmaa on, että Jalmari Karan hautakivellä on hyvin monta lakastumatonta hyvän ajatuksen seppelettä.

Y. S.

AHJOLLE

HEIKKI TOPPILA:

Salaisuuden avain

Vaelsin surun alhossa, kun en tietänyt, että kuluva aika on kultaa, on se aarre, jota lakkaamatta etsitään. Minä tapoin sen veljien ja sisarten kanssa mammonan pidoissa enkä, houna, huomannut, että se oli vastasyntynyt pienokainen, joka katseli hämmästyneenä ympärilleen. Se ryömi lähelleni ja suuteli jalkojani ja sen silmissä paloi aamun valot, mutta minä poljin sen anturaini alle.

Utuinen aatos jamaa samaa hiljaista lauluaan, jossain sisimmässä asuu iäti syyttävä ääni, se ei ole koskaan tyytyväinen. Sillä joka ajanhitunen on uutta satua, jota tulee säästäen käyttää. Tyhmä päästää päivän ja viikonkin käsistään mitään tekemättä, hän ei tajua, ettei se tule kahta kertaa, joka on mennyt, huomenna on taas uusi päivä, ja sen mentyä olen taas kuolemaa lähempänä: joka ajanhitunen on uutta satua, jota ei ole ennen nähty eikä kuultu. Olen väsynyt päivän helteeseen ja tahtoisin levätä.

— Olet tehnyt työsi huonosti, — sanoo tunto. Nouse ylös ja ala uudestaan.

— En jaksa, en jaksa.

— Aiotko nukkumalla maailman läpi päästä? Nouse ja tartu työhön.

— Mutta minä olen niin väsynyt, en enää mitään jaksa.

— Jaksat, jaksat, mene, laiska, myyriäisen luo, katso hänen menoaan ja opi.

Vaan silmät painuvat umpeen, en jaksa, vaan unen läpi kuulen vielä saman yninän:

— Ihminen, ihminen! Älä hukkaa aikaa! Se on ainoa, joka elää kautta aikojen. Kaikki maanpäällinen onni on pettävää, älä luota siihen, ainoa, josta saat täällä jotain tyydytystä, on uuttera työ, se ei suutu eikä panettele.

Tajuan tämän uneni läpi, tajuan, että vierelläni on viisas aju, joka opettaa. Minun on hyvä olla ja unitajuntani viisas vaari kuiskii korvaani hiljaisia opetuksia:

— Yksinäisyydestä löydät onnen, et muualta, yksinäisyys kasvattaa kalliita helmiä, joista voit rakentaa itsellesi taikalinnan, olet syntynyt yksin ja yksin kuolet. Yksin, älä kuvittele toveria vierellesi.

— Niin on. Kaikki on pettävää , koko maailma ja ihmiset. Säilytä salaisuutesi itsellesi, älä ilmaise kaikkea ystävällesi, sillä salaisuudet pitävät sielusi tasapainossa.

Raskolnikov-ongelma

RIKOLLINEN JA PYHIMYS

— F. M. Dostojewskin suurin ja syvin saavutus on mielestäni Raskolnikov-luonne. Ei siksi, että se tuo näkyviimme nerokkaan järkyttävällä tavalla erään rikollisen ja hänen turhan taistelunsa omaatuntoaan vastaan, vaan siksi, että tässä luonteessa, tässä murhaajassa on Dostojewskin demooni-ihminen lävistänyt itsensä.

Raskolnikov on "Rikoksen ja rangaistuksen" näkyvä ja Dostojewskin muiden teosten näkymätön keskus. Tässä luonteessa on tekijän tuotannon alku ja loppu. Tässä hän elää itse neron traagillisen Hamlet unen, Shulejaarlin epäilyn ja Faustin jumalan ja saatanan — ja häviää. Raskolnikov on itse suurempi uhri, kuin suorittamansa murhain uhrit.

Tutkintotuomari Porfiri (älykäs ja verraton ihmistuntija) havaitsee heti, että itse rikos, murha on vain välttämätön sivuseikka tälle luonteelle. Mutta tämä välttämätön sattuma sai aikaan kolmen ihmisen kuoleman, koronkiskuri-eukon, tämän sisaren ja Raskolnikovin sielun.

Tästä alkaa romaanin järkyttävä taistelu: Älyn ja sydämen taistelu.

Muu on niin elävällä näkijänkatseella nähtyä kuollutta toimintaa, että heti tajuaa: täällä on kysymys vain kahdesta prinsiipistä, totuus, tai oikeus. Kumpi on oikeassa?

Niin paradoksaaliselta kuin tämä kysymys kuulostaneekin, on se oikeutetumpi kuin luullaankaan. On otettava huomioon tämän erikoislaatuisen luonteen mahdollisuudet nerona (tuottaa jumalan tai saatanan valtakunta maan päälle) ja ulkoisen ympäristön pakkopaita, mikä suorastaan vaati purkausta, todistusta älyllisen vapauden voimasta.

Tässä näytelmässä soi draaman syvin sävel: onko ihminen, sankari, hän, joka nähdään, tai hän, jonka näkevät vain harvat?

Ja ei ole pelkkä sattuma, että tässä draamassa esiintyy vain yksi katselija.

Tämä katselija on kirkas ja viileä älyn mies, tutkintuomari Porfiri. Mies, jolle poliisin ammatti on elämänkutsumus ja siksi ainoa ja todellinen intohimo. Tämä yhdistelmä Porfirissa: Äly, mikä tietää kaiken näkyväisen ja runoilijan liikkuvan mielikuvitus, havaita asiain sisäiset liikkeet ennen ulkoista toimintaa (murhaa) suo hänelle ainutlaatuisen tilaisuuden katsella draamaa, minkä ainoana henkilönä on demoonin vallassa taisteleva rikollinen ja pyhimys.

Raskolnikov, hermoherkkä, kaatuvatautinen ylioppilas tekee murhan, pelastaakseen itsensä, mutta tulos onkin päinvastainen. Jos murhaaja olisi ollut joku tavallinen tunneeläin, olisi tämä pelastanut itsensä, sillä todisteethan olivat suorastaan olemattomat. Mutta, kaksi seikkaa, kaksi kirkasta ja vääjäämätöntä tosiasiaa tuottaa rikolliselle rangaistuksen. Porfiri, joka tietää Raskolnikovin tekevän joskus murhan ja Raskolnikov, joka ei voi muuta kuin tehdä murhan. Porfiri tiesi tämän, vain kerran nähtyään Raskolnikovin ja Raskolnikov tunsi heti Porfirin epäilevän häntä murhaajaksi.

Ja kärpänen alkaa kiertää kynttilänliekkiä, lähestyen, lähestyen sitä, taas loitoten, taas lähestyen, tietäen, että kerran .....

Nyt tapahtuu rikollisessa ihmeellinen muodonvaihdos. Hamlet, epäilevä uneksija Shulejaarlin kera väistyy ja tilalle astuu pyhimys. Faustin suuri taistelu Jumalasta ja saatanasta tulee äkkiä merkityksettömäksi ja nero, tai pyhimys, käy ikäänkuin unissakävijä kärsimysten tielle. Hän tahtoo vain yhtä: leikkiä omalla itsellään. Ei epäillen sitä, ei taistellen sen puolesta, tai vastaan, vaan eläen vain sitä. Tietäen tuhonsa, mutta sittenkin itse kiirehtien sitä.

Porfiri, runoilija ja poliisi toimii draaman ohjaajana. Hänen nopeat pistonsa ovat korkeimman luokan näytteitä siitä, mihin kykenee regissööri, joka tuntee draaman jännityksen lait ja sen varmasti kehittyvän katkeamispisteen. Tämä näyttelijä on hänen vallassaan itse siitä tietämättä ja on siksi kuin vahaa hänen käsissään, koska elää rehellisesti osansa. Mutta sankari kuolee ennenkuin ohjaaja tuo näkyviin viimeisen valttinsa. Tämä loppuepisoodi tässä draamassa: kahden rikollisen tavoittaessa pyhimyksen vapauden inhimilliseen huonouteensa nähden: on kirkas välähdys tekijänsä F. M. Dostojewskin sieluun. Tässä tulee "kuolleen talon asukas" esiin ja palvoo ihmistä, rikollista, joka on kadottanut kaiken yhteyden yhteiskuntaan ja sen luomiin ihmisiin ja juuri siksi omistaa rakkauden, yksin sen, valtavana todellisuutena, pienen todellisuuden keskellä.

Ei kysymykisä, ei vastauksia: Miksi, miten? on yksi olemassa: hyvän läpi käynyt paha. Ja Raskolnikov, älyn sankari, antautuu. Hänen herkkyytensä on heikkoutta, hänen älynsä on narrinkaapu todellisuuden tulessa, hän ei ole mitään. Porfirin poliisisilmä näkee nyt itsessään muutakin kuin poliisin. Ihminen Porfiri syntyy tämän väitavan näyn vaikutuksesta ja nyt hän kadottaa kaiken kykynsä ohjata näytelmää. Tulee pieni katutyttö, joka kerran myi ruumiinsa, mutta ei sydäntään ja tämän hyvän naisen valo tuo esiin uuden Raskolnikovin. Rakastajan ja pelkurin. Pyhimyksen, jolla on vain yksi oikeutus elää: Sovitus. Täytyy kärsiä rangaistus ollakseen sen jälkeen vapaa. Tulevaisuus on menneisyyden hinta. Mutta onko täysi vapaus oleva sen hinta? Ei, koska sitä ei enää ole. Ei ole neroa, ei pyhimystä, on vain syntinen Raskolnikov, joka itkee kadotettua sieluaan. Ja koska pyhimyksen osa ei ole pelkurin osa, on Raskolnikov kadottanut senkin. Hän on läpikäynyt kaiken, mutta ei ole saanut mitään. Ja siksi hänen on kuoltava. Siperia, vankila, rakkaus tyttöön: ne eivät tavoita enää häntä. Hän elää nyt tyhjyyden keskellä, hän, joka kerran sai älyn ja rakkauden ja niiden välisessä taistelussa tuhosi itsensä. Tässä on ihmisen ikuinen tragiikka: Taistelu tyhjästä, tyhjän tähden. Sama taistelu, sama tyhjyyden tunto sielunsa pohjalla sai F. M. Dostojewskin kertomaan tämän draaman rikoksesta ja rangaistuksesta. Se on hänen päiväkirjansa, niin on Faust Goethen ja Hamlet Shakespearen.

Näin taistelee syvin ja rehellisin ihminen pienten "todellisuuseläinten" keskellä. Sama Kritsus-henki, sama välähdys tuntemattomasta maailmasta ja sen takana olevasta Jumalasta henkii kaikista syvistä sieluista, jotka kadottavat sielunsa ja juuri siksi sen löytävät. Ei sinä, minä, se oli ennen sitä, vaan toisena, todellisempana ja siksi järkyttävämpänä, koska se avaa sen todellisuuden, mikä hävittää toisen. Tämä oli Raskolsikovin kohtalo. Hänestä täytyi tulla murhaaja ja pyhimys, koska hän ei voinut muuta. Ja tämä luonne, tämä demoonin vallassa taisteleva ihminen, joka etsi Jumalaa ja saatanaa pelastaakseen itsensä, tuhosi sielunsa tyhjän tähden, sillä hän oli liian rehellinen ollakseen onnellinen. Ja siksi hänen täytyi tuhoutua.

Hyvää joulua ja
Onnellista uutta vuotta!

HALLAYÖ

Kirjoittanut E. A. Järvinen

Kotka leijaa korkeuksissa. Se näkyy ensin pienenä, tummana pisteenä, mutta sitten voi jo erottaa siivet, niiden raskaat, soutelevat lyönnit. Se sivuuttaa tunturin, sen lakea hipoen, mutta sen jälkeen painuu alemmas, metsän väreihin miltei sulautuen. Jossakin sen siipi kuitenkin kesäillan valossa välkähtelee, ja lopulta lintu ilmaantuu erään joen lähelle, jossa se asettuu törröttävän hongan latvaan istumaan.

Kaksi silmää sitä katselee, kun se nyt tuossa joen partaalla taivaan kuultavaa kajoa vasten tummana kyyröttää. Eräs mies juuri heräsi ja katselee yksinäisen erämaatalon ikkunasta. Kotka on tuttu, ennenkin mies on nähnyt sen tuossa istuvan, eikä hän siihen paljoakaan huomiota kiinnitä. Muuta hän tutkii. Hänen katseensa harhailee, koskettaa joen kalseata välkettä, sitten pysähtyy lämpömittariin, joka ulkona ikkunanpielessä kiiltää. Silmä siihen hetken tuijottaa. Sitten mies horjahtaa, tapailee kädellään tukea sängyn reunasta, joka on lähellä ja heittäytyy vuoteelleen. Olenpa heikko, mies tuumiskelee ja pyyhkii karkealla kädellään otsalle kihonneita hikihelmiä. Sitten hän kokoaa ajatuksiaan, pysähtyy tuumiskelemaan sitä seikkaa, joka äsken pani nousemaan ylös, liikkeelle tautivuoteelta, ikkunasta kurkistelemaan.

Kun iltapäivällä taivas alkoi kirkastua, saattoi jo aavistella pahaa. Oli vallinnut pitkä, kylmä sade, tuuli vinkunut, räntääkin vihmonut. Kuumeessa taisteleva sairas oli tajunnut sen kuin kaukaa omista maailmoistaan. Se oli ilmennyt ympärillä häärivän, sairasta hoitelevan vaimon puheista, oven käynnistä, valoista ja äänistä, joita saapui tajuntaan, veden rapinasta ikkunaruutuun, lasten puuhistakin ja nuorinten itkusta. Sitten mies täydessä tajussaan joutui katselemaan, kuinka pilvet kiitivät, näki kappaleen maisemaa makuupaikalleen ikkunasta, seurasi, kuinka taivas kuin repeili, näytteli valojaan pilvien rakosista ja lopulta kajotti kirkkaana vihertävän ja kellertävän kuultoisena. Pian sen jälkeen ulkona oli paljon valoa, ja räystäältä tippuvat vesipisarat oudosti kiilsivät.

Sairas puheli silloin vaimolleen, jonka kasvoilta kuvastui levottomuus, sanoi: — Kohta tästä nousen, on jo parempi olo. Vaimo hymyili nyökäyttäen päätään, mutta siinä hymyssä paljastui koko nykyisen elämän avuttomuus.

Kun pirtin äänet sen jälkeen vaikenivat, tunsi mies todella olonsa helpottuneen. Hän valvoi ja katseli, kuinka ikkunasta näkyvän maiseman puut tummuivat, kuinka etäinen tunturi alkoi kajottaa sammuvaa ruskoa vasten. Tuli mieleen vanhoja asioita, muiston kätköistä kohosi sellaisiakin, joita pitkiin aikoihin ei ollut muistanut. Täytyy hymähtää hieman katkerasti, kun muistaa senkin, kuinka kerran istui tuolla saunan edessä valoisin mielin ja suurin toivein. Silloin oli kevät, hangista enää vain pieniä pälviä jäljellä, koivujen lehdet puhkeamassa, vihertävä ja himmeän kullan kajastus mailla. Hän oli kylpenyt ja istui honkaisella pölkyllä alasti, vilvoitteli, katseli, kuinka laskeva aurinko valaisi pirtin uutukaista, hongista veistettyä seinää, jossa suuri ikkuna kuvasteli taivaan valoja ja värejä. Käki lensi lähelle, laskeutui erään puun kuivaan latvakärkeen ja kakisteli kurkkuaan, sitten kukahti. Vaimo, Elsa, tuli juuri silloin saunasta, löylyn punerrus nuoressa, tyttömäisessä ihossaan, lasta, kylvyssä käyttämäänsä esikoistaan kantaen. Heitä oli silloin vain kolme täällä rannattomassa erämaassa, tunturien, vaarojen ja jänkien keskellä, josta kesällä pääsee kyliin vain jalan tai koskista jokea veneellä. Ne ajat tuntuivat nyt satumaisilta ja kaukaisilta. Oli kuin

hän joskus olisi uneksinut kaunista unta. Tosi on tullut eteen, ja hänelle, Naarman Juhanille, kuuluu vain puute ja sairaus. Kesken heinätöitä nytkin voimatonna viruu taudin kovissa, jäisissä kahleissa.

On hiljaista avarassa pirtissä. Kuuluu vain henkäilyjä, lasten ja vaimon, jotka nukkuvat, osa sängyissä, osa lattialla, kuten Juhani hyvin tietää, vaikkei näe. Sääskikin surisee: yksinäinen, kuin vilua ja orpoutta valittaen. Tuossa nyt ilmaantui ja lentää Juhanin yli pulleana, punaisen pohtavana, ikkunaa kohti menee ja jää ruutua vasten tanssimaan, valittaen häälymään. Juhani tulee nyt ajatelleeksi, että todella on ollut kylmä kesä, eihän rankisia sääskien takia ole tarvittu, ja heinäkuun loppua eletään. Harvoin linnutkaan laulavat. Nytkin ulkona viereisen suon laajuudessa jossakin vain kurjet joskus ääntävät, muuten on kuolon hiljaista. Lieneekö koko kesänä monesti käen kukuntaa kuulunut?

Ja tuo tunturikin kajottaa kuin huhtikuun yössä. Jos olisi terve, nousisi Juhani vielä mittarin piiruja tarkastelemaan ja ehkä lähtisi ja virittelisi tulia peltojen vierille. Mutta kylmä taas ruumista sirkoo ja pakottaa uppoutumaan peitteihin. Täytyy koetella uskotella itselleen, ettei pahinta sittenkään mahtane tulla. Onhan monesti ennenkin uhannut, mittarin kiiltävä patsas painunut pahoja piirtoja kohti, mutta pyörtänyt. Eihän aurinko tähän aikaan kauan ole alhaalla, nousee pian ja alkaa lämmittää. Sittenkin! Miksi mielen valtaa levottomuus? Miksi tuo valo on kuin kuoleman valoa? On niin hiljaistakin ja outoa, kuin jokin peloittava hiiviskelisi ympärillä, koskettelisi jäisin käsin. Ajatuskin sumenee . . .

Juhani havahtuu siihen, että on kuulevinaan hiljaista helinää, kuin koputusta ikkunaruutuun. Hän ponnahtaa pystyyn, kuumeiset silmät hehkuen. Hän ryntää ikkunaan muistamatta sairauttaan. Katselee, tähystelee. Ei ulkona ketään näy, ei ikkunan takana eikä pellolla, joka mäen alla leviää, mutta mittarin päässä kiiltelee jääpisara.

Tätä Juhani ei enää kestä katsella. On selvää, että tosi on kysymyksessä. Hän vetää käsiin sattuvat saappaat jalkaansa ja lähtee ulos.

Mikä jäätävä kylmyys siellä vallitseekaan. Aurinko on aavan takana. Sen hiillos hehkuu kuin huono nuotio pakkasyössä. Suon rimmet loistavat vihrein valoin, ja suon kaartoja näkymän päässä astelee kaksi kurkea pahaenteisesti huutaen. Pisaroita näkyy ruohossa ja puiden lehdillä. Juhani niitä sormeilee, tunnustelee ja huomaa, että ovat todellakin silkkaa jäätä.

Hän menee horjuen yli pihamaan, pysähtyy ihmettelemään saappaita, jotka roikkuvat aidan seipäässä. Hän ei muista, milloin on ne siihen pannut. Hetkeksi hän unohtaa asiansa, mutta havahtuu sitten ja rientää verājälle ja sen kautta pellolle vievälle polulle.

Jonkun ajan kuluttua aurinko nousee. Sen säteet syöksyvät esiin suon takaa kuin tuliset pitkät keihäät. Joka puolella nyt elää ja välkkyy. On kuin tulia sytyteltäisiin pitkin kuolon hiljaista erämaata. Kotka tulee tulimerestä, soutelee lentäen yli talon, joka yksinäisenä suuren suon reunassa kyyröttää. Se näkee tuttuja paikkoja ja tulee pellon kohdalle, jossa riittyneet ojat risteilevät. Siellä on tuttu mies oudossa asennossa, oudoissa pukimissa. Kotka laskeutuu hiukan paremmin nähdäkseen ja varmistuu asiasta. Mies siinä on, ihminen valkoisissa vaatteissa, kuuran kimalteissa maaten, ihminen, joka täällä usein on heilunut. Kotka huutaa kimakasti ja kohoaa ylös, liidellen pois uljaassa, hallitsevassa voimassaan ja katoaa pian näkyvistä.

Silloin ilmaantuu talon pihamaalle vaimo vähissä pukimissaan. Hän juoksee hätääntyneenä sinne tänne kuin jotakin haeskellen. Lopulta hän osuu kuurankimalteiselle polulle ja sitä pitkin pellolle. Täältä hän löytää miehensä, Juhanin, ohran keskeltä, missä hän makaa kuolleena, suuri kivi vierellään. Ilmeisesti Juhani kaatuessaan on lyönyt päänsä kiveen. Vertakin on valunut.

Vaimo parka lankeaa miehensä viereen ja puhkeaa valitukseen kuin kuoleva metsän otus, joka on näännyksiin ajettu. Valoa välkkyvä korpi vain hiiskumattomana ja vakavana kuuntelee.

Ihminen, pieni

IHMINEN, PIENI,
POIS VERHOSI HEITÄ!
JOS NAAMION PAINO
KÄY AHDISTAVAKSI,
ON KUOLEMA TIESI.

Yrjö Koivukari

Nainen RISTIN JA LUNASTUKSEN TIELLÄ

Naisella on kaikkein aikojen taiteessa keskeinen asema. Voimme sanoa, että nainen sisällyttää itseensä kaikki sävelet, valot ja värit maasta taivaaseen ja helvettiin. Nainen — käärme ja enkeli, madonna ja saastuttaja. Nainen miehen pelastaja, nainen miehen turmelija. Tämä ihmisen sielun kaksinaisuus ilmenee naisessa henkäyksen herkkänä väreilynä — nainen voi vaihtaa kasvoja kuin lehteä kääntämällä sielunsa sävelien riivaajain soiton tai Pyhän Hengen täyttämän säteilyn mukaan.

Tämä naisen ihmeellinen kyky imeä itseensä, heiastaa, omistaa ja antaa, tietää ajattelematta, säteillä saatanan tai Jumalan voimaa kätkee itseensä naisen vallan salaisuuden. Nainen rakastaessaan heiastaa miestä — miehestä löytämäänsä ihmisen ideaa, antaa mehun ja loiston säteilyherättäjänsä mukaan.

Nainen on aikansa kuvastin. Materialistisen ajan kuvastimena ilmentää nainen syvintä hengen köyhyyttä, suurinta pinnallisuutta ja kevytmielisyyttä. Uuden aatevirtauksen alkaessa väreillä ajassa kääntyy naisen sielussa pyörä — ruma muuttuu kauniiksi, kevyt, pintapuolinen syväksi, kestäväksi, uhri ja kieltäymys muuttuvat hänen voimakseen — nainen löytää kutsumustehtävänsä.

Naisen elämä on joko — tai — tie, — ristin ja voiton tie tai vaatijan ja tappion tie. Nainen rakastaessaan, omistushimonsa, n a i s e n voittajana itsessään on suuri. Rakkaus on naiselle elämä, pelastus ja lunastaja. — Nainen rakkauden häpäisijänä, rikoksen tekijänä on elämän turmelija, kodin tuhooja, omien lastensa sielun murhaaja. Nainen äitinä on pyhä, synnyttäessään nainen puhdistuu. Elämän lakien täyttymys on ihmeellinen — nainen voi lunastaa äitiyden onnen vain käymällä kuoleman porttien kautta elämään. Lapsi, joka on tuotettu maailmaan vailla rakkauden valoa, vailla Kristusihmettä äidin sielussa, on syntynyt maailmaan kirouksen merkki otsallaan.

Naisen tie on ristin ja lunastuksen tie, nainen kantaa povessaan tulevaisuuden pyhää salaisuutta — vapahtaa tai kaataa.

Dionysos.

Jatk. siv. 3

Mutta kristinusko on tekoelämäämme nähden ehdottomuusoppi, siksi niin vaikea ihmisten omistettavaksi, siksi niin perusteellisiin yhteiskuntauudistuksiin johdattava. Toteutumaton uni, sanovat epäilijät uskaltamatta katsoa toiselle tielle, koska he tietävät siellä vallitsevan nihilististen voimien vallan.

Kristinuskon sanoma on yksinkertainen, sen monimutkaiseksi tekijä on Kristuksen opin väärentäjä. Tämän tajuavat ennen kaikkea nuoret, joiden ainoa johdattaja on terve oikeusvaisto. Päästä siihen syvyyksiin avaavaan hengentilaan, lapsen luottavaan uskontilaan, missä ihminen ei itselleen mitään pyydä, vaan hänen syvin ilonsa on kieltäymys ja uhrimieli, siinä kilvoituksemme määrä. Vasta silloin herää meissä uusi aktiivisuus, alkaa uudenlaatuisten arvojen maailman aukeneminen, alkuihmisemme ja koko kulttuurin todellinen uudistuminen.

Y. K.

Jänisköngäs Inarissa

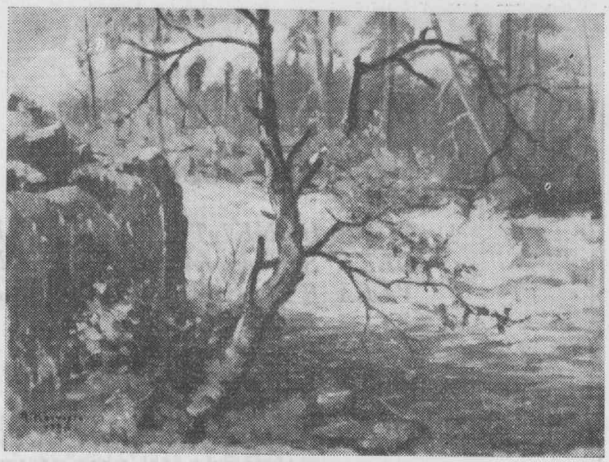

AUKUSTI KOIVISTO

'Lapin lähettiläs'

Niiden 20 vuoden aikana, jolloin Aukusti Koivisto on Ouluun asettuttuaan suorittanut jokavuotiset Lapin matkansa, milloin kauneimman kesän kestäessä, milloin keväthankien aikana, milloin syksyllä, milloin parhaimpana pakkastalvena, on Lappi yleisessä tietoisuudessamme tullut meitä eteläläisiä paljon lähemmäksi. Tietenkin nykyaika kulkuneuvoineen on muutenkin lyhentänyt välimatkoja, kirjallisuuteen on tullut kokonainen erikoislaji Lapin-kirjallisuutta, heikompaa ja voimakkaampaa sitäkin, usea muukin taidemaalareistamme on eräretkillään Lapissa tehnyt syviä taiteellisia löytöjä, mutta yhtenä huomattavimmista 'Lapin lähettiläistä' voimme pitää Aukusti Koivistoa.

Aukusti Koivisto on tuottelias maalari. Kun kerran häneltä tiedustin, joko hän on mahtanut päästä kahteentuhanteen maalaukseen, ei vastaus ollut kielteinen. Tästä määrästä on suurin osa Lapin-maalauksia, jonka vuoksi niitä näkeekin eri puolilla maata. Aikanaan on keskustelua käyty Koiviston värikäyttelystä juuri Lapin-tauluissaan, mutta sitä mukaa, kun Lapissa on käyty, kun on nähnyt sen todella erikoiset värivaihtelut, on useassa tapauksessa täytynyt myöntää epäilyksensä aiheettomiksi.

Koivisto on Lapin-aiheissaan esiintynyt sekä maisema- että muotokuvamaalarina.

Jatk. siv. 14

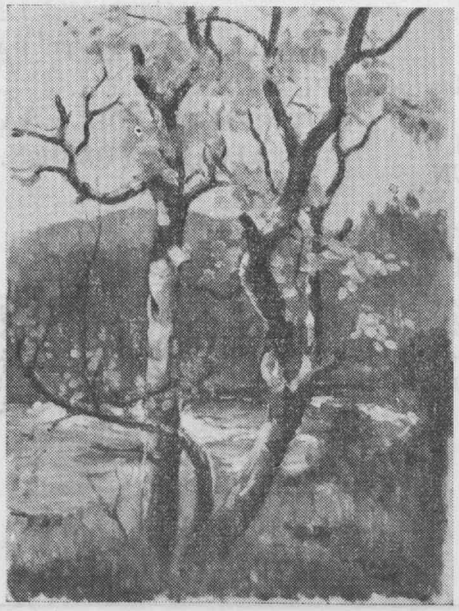

Vas. Saarikosken rannalta Inarissa

Oik. Lappalaistyttö

RUNOT

EINO PITKÄKOSKI:

Ecce homo

OLEN HENKI TUULTEN KYLMIEN,
OLEN SIELU JÄISEN AAVAN
YLLÄ KYLMÄN ALKULAAVAN
PAATISEN.

OLEN HUOKAUS TUNDRAN
VALKEAN,
KUOLEMANRANTAAN SAAVAN —
OLEN KIRVELLYS RUOSKITUN
HAAVAN POLTTAVAN.

Tyven

TUULTA, TUULTA!
LÄKÄHDYTTÄÄ
ILMAN RASKAS HIEKKA.
UPPOO SYVÄÄN VEREEN SAAKKA
VARJOVALLAN MIEKKA.

ILMANHENGET,
KUKISTAKAA
ORJUUTTAJAN VALTA.
KYLMÄ MUSTA RUOSTESADE
PUTOO TAIVAHALTA.

VAPAHDUSTA!
VAPAHDUSTA!
YLI ÖIDEN NÄEN:
KAUKAA HALKI AVARUUTTEN
LENTÄÄ TULISÄEN.

Tulen laulu

MURRAN AINEEN JÄISEN KUOREN.
ESIIN ALTA ALKUVUOREN.
KATKEE KAHLEEN PIIRI MUSTA.
LIEKIT SOITTAA KIRKASTUSTA.

YLISTETTY ALKUTULI.
KAIKKI LIIAN HAURAS SULI.
JÄI VAIN MIK' ON IKUISINTA:
HENGEN TULTA KIRKKAHINTA.

PAAVO HYNYNEN:

Nocturne

MAAPALLON VALOT PALAA
VAIN TUSKAA HEHKUEN.
JA PEIKOT YÖLLÄ SALAA
VIE PÄIVÄN SYDÄMEN.

KUIN SUURTA SURUNAUHAA
ON JOET JÄÄTYNEET.
KUIN KUOLON MYRKKYKAUHAA
ON MERET MAISTANEET.

SYYSHUNTUUN HUURRELANKAIN
MAAN VYÖTTÄNYT ON YÖ.
OI, KOSKA KATKEE HANKAIN,
JOT' AJAN AIRO SYÖ?

MAAPALLON VALOT PALAA
APUA RUKOILLEN.
MUT PEIKOT YÖLLÄ SALAA
VIE PÄIVÄN SYDÄMEN.

ELÄVÄT

OLLI RAUTIO:

Sisyphuksen työ

KAIKKI ON TURHAA . . .
VYÖRYTTÄÄ KIVEÄ VUOREN
HARJALLE,
JA TAAS VYÖRYTTÄÄ — KIVEÄ,
JOKA AJATUKSISSANI ON PERUSKIVI
LINNALLE,
JOTA RAKENNAN KIPEINÄ ILTOINA.

SYVÄLTÄ MAAEMÄSTÄ OLEN
ETSINYT
RAKENNUSAINEITA SEN SEINIKSI,
MARMORIA JA KYLMÄÄ TERÄSTÄ
HAUDOISTA JA HAUTOJEN TAKAA,
MISSÄ ON KUOLLEITA LAULUJA.

SISYPHUKSEN TYÖTÄ,
MINULLE KUISKATTIIN
MENE NUKKUMAAN,
SIINÄ LEPO JA PEHMEYS.
— KUITENKIN VALVON!
— MINÄ ELÄN
SEURATESSANI TOISTEN UNTA.

OLLI RAUTIO:

Luojan kukka

HAIN KUKKIA YÖLLÄ KERRAN
VARJOSTA LEHMUSTEN.
NÄIN SIELLÄ MÄ KUKKASEN
HERRAN,
NIIN KAUNIIN JA HENTOISEN.

ON KUKKA KUIN SILMÄ LÄHTEEN,
VARSI VAIVAINEN VAAN.
MINÄ ITKIN KUKKASEN TÄHDEN,
KUKAN KAIKKIVALTIAAN.

TERÄLLÄ VERTA SE KANTOI,
PIIKKEJÄ LEHDISSÄÄN,
HERRA SILLE LOISTONSA ANTOI,
SOI KASVAA SEN YKSINÄÄN.

NÄIN SE KUKKANEN MINULLE
LAULOI:
"POJALLE IHMISEN
HE VARTENI OKSISTA PAULOI
ORJANTAPPURASEPPELEN."

Syksy-yö

ON KAISLIKKO HILJAA
JA HILJAA ERÄMAA.
MAA NUKKUU
TAIVAAN TÄHDET VALVOO,
YÖ KUULAS ON.
RANNOILLA LAINEET LAULAA
VAAN,
KUU HOHTAEN YKSIN YÖTÄ
PALVOO.

YÖN HENGETÄR KULKEE,
HÄN KUKKAA SUUTELEE.
JO KUURASSA
SÄNKIPELLOT KUULTAA.
— EMMEKÖ LÄHDE, ON JO YÖ.
OI YSTÄVÄ, MUSTAT LINNUT
HUUTAA.

Joulu

OSMO UURAS:

Kun olin lapsi, oli minulla vielä joulu. Niin kauan, kun en vielä tietänyt, että on toisia, jotka näkevät nälkää silloin, kun minulla on yltäkyllin, oli minulla vielä joulu. Mutta minä aloin tietää jo sangen varhain, että maailmassa ei ole kaikki niinkuin olla pitää ja silloin otettiin minulta joulu.

Kotini lähimpänä naapurina oli hyvin köyhä, köyhä mökki. Sain tietää jo sangen varhain, että siellä isä joi, äiti oli kalpea ja laiha ja lapsia syntyi joka vuosi. Kuulin tavallisesti ihmisten suusta, että köyhyys on heidän omaa syytään, että he juovat ja tuhlaavat eivätkä halua tehdä työtä. Äitini vain oli asioista toista mieltä. Näin hänen itkevän monta kertaa näiden köyhien naapuriemme tähden, ja joka kerta, kun joku parjasi heitä, sanoi hän nöyrän, hiljaisen puolustuksensa. Ja minä tiedän, että äitini auttoi heitä salassa — olen ajatellut joskus, että ehkä äidilläni on hiukan ansioita siinä asiassa, että heidän lapsistaan on tullut kunnon ihmisiä. Heillä ei ole köyhyyttä enää. Mutta äitini olikin erilaisempi kuin muut ihmiset, erilaisempi siksi, että hänen sydämessään asui rakkaus.

— — —

Muistan aina, miten tapahtui kerran, kun olin äitini kanssa kaupungissa. Ihmettelin sillä matkalla kaikenlaista, mutta syvimmin on jäänyt mieleeni, kun sain käydä äitini kanssa pankissa elämäni ensimmäisen kerran. Siitä matkasta saakka olen tietänyt, mikä paikka on pankki.

— Se on sellainen paikka, mihin ihmiset tallettavat liiat rahansa, — selitti äitini kysymyksiini, mikä on pankki.

— Miksi toisilla on liikaa, toisilla liian vähän, — kysyin äidiltäni.

— Jos kaikki rakastaisivat Jumalaa, ei kellään olisi liian vähän, — selitti äitini minulle.

Tämä keskustelu tapahtui jälkeenpäin pankin ulkopuolella, kotona. Mutta itse pankissa tapahtui merkillisempää. Siellä oli iso, lihava setä, jonka silmiä peitti kummallinen lasi. Koko ajan, kun setä puheli äitini kanssa, täytyi minun katsoa hänen silmiään, joissa oli kuin lasia. Kysyin heti pankista ulos tultuamme äidiltäni, miksi sillä sedällä oli sellaiset silmät.

— Niissä oli kuin lasia, — sanoin äidilleni.

— Oliko niissä lasia! — huudahti äitini värähtäen kummallisesti.

— Oli, — vastasin minä. — Miksi sedän silmissä oli lasia?

Äitini vaikeni hetkiseksi, muuttuen surullisen näköiseksi.

— Se on hänen sielunsa jäätä, — sanoi äitini sitten hiljaa, kuin omissa ajatuksissaan.. Aioin kysyä enemmän, mutta äitini katse oli sellainen, että se sai minut vaikenemaan.

— — —

En tiedä, mikä lienee, mutta siitä saakka olen peljännyt pankkia. Olen tuntenut aina pankissa käydessäni samankaltaista vapistusta, kuin tunsin lapsena ja tunnen yhäkin nähdessäni vankeja, kuullessani rautojen kalinan. — Mielikuvituksessani on myöhemmin jollain käsittämättömällä tavalla yhdistynyt nämä kolme asiaa lapsuudestani — köyhä mökki kotini lähellä, pankki ja pankissa lasisilmäinen setä ja vankiraudat. Aina, kun näen vankeja, muistan näitä asioita. Ja siitä saakka minulla ei ole ollut oikeaa joulua. Minä tiedän, että jouluna pitäisi iloita Jeesuksen syntymästä ja olla hyvä, mutta minä aina muistan, kun minulla on yltäkylläistä, että on sellaisia, joilla ei ole jouluna ruokaa. Ja siksi minulle ei aina tahdo maistua jouluherkut. Minä aavistan kyllä, milloin ihmisellä on oikea joulu, äitini on opettanut sen minulle. Ihmisillä, jotka rakastavat Jumalaa, on oikea joulu, näin on äitini opettanut minulle. Mutta minulta on otettu Jumala, maailmassani on pimeää, vain pimeää ja siksi minulla ei ole joulua sydämessäni.

Jatk. siv. 11

Eräissä Lapin-aiheisissa muotokuvissaan on Koivisto erinomaisella tavalla saanut vangittua Lapin-asukkaan oikean minän.

Koivisto on siis tavallaan tendenssitaitelijakin. Hän rakastaa Lappia ja haluaa tuoda Lappia lähemmäksi meitä etelän-ihmisiä. Lappi onkin tunnustanut hänet todella 'lähettilääkseen'. *Ala.*

Taloja Nuottasaaressa

Lyriikan huipuilla

Saima Harmaja, Hunnuntettu, runoja, WSOY. 1936.

V. A. Koskenniemi, Tuli ja tuhka, runoja, WSOY. 1936.

Kaarlo Sarkia, Unen kaivo, runoja, WSOY. 1936.

Vaikeudet, ahdingon ajat ovat välttämättömiä kansojen samoinkuin yksilöiden elämässä, sillä vain koettelemusten aikoina ihminen joutuu sen paineen puristukseen, missä hänen henkensä voima puhkeaa näkyväiseen suuruuteensa. Näin on koko kansan ja erittäinkin sen voimakkaimpien henkien sisäisessä pelastustaistelussa. Näin on esiteltävänämme olevain runoilijain kohtalon tiellä.

— — —

Maailman silmiltä hunnutettu valo.

Ihmisen täytyy kokea kärsimyksen koko syvyys, elää epätoivonsa lävitse ennenkuin maan siteet katkeavat, ennenkuin hänestä tulee sielunsa kadottaja syntyäkseen uudestaan toisen valon maailmaan. Saima Harmajan runoilija-tie on tässä sieluntapahtuman todistusmielessä selkeintä ja puhdistuneinta, mitä suomalainen lyriikka on tuottanut. Paitsi, että "Hunnutettu" täyttää lyyrillisen runotaiteen korkeimmat ns. esteettiset vaatimukset, säteilee se sitä valoa, mitä ei voida mitata joillakin neron mittapuilla. Saima Harmaja ei ole mikään ilmestys nerona, hänen runoutensa todistaa, että hän ei ole enää oma itsensä, vaan Hengen välikappale, näkijä ja profeetta omassa hauraassa kauneuslaadussaan.

Saima Harmaja on voittanut tyhjyyden painon, hänen runoutensa säteilee voimaa ja valoa, säteilee sitä valoa, joka yksin nostaa ihmisen kärsimyksen kuilun yli. Runoilija kamppailee maan lapsen kaikki kamppailut, mutta hänen sisäinen näkynsä vie hänet läpi sumujen, läpi harhojen vallan todelliseen hengen vapauteen, uuden näkemisen maailmaan. Nykyhetken raja-aikauden ihmiselle, joka aavistaa, ei vielä näe, kokee hetkiä, eksyy, tuntee olevansa tiellä, jälleen horjahaa, suistuu, on tämä runous kuin evankeliumia, pientä ihmistä lohduttavaa, pienelle valoa näyttävää.

Saima Harmajan runon testamentti suomenkansalle on jäävä elämään, sillä se yhdistää itsessään taiteen ja uskonnon salaisuuden.

— — —

Temppelin harjalla aukenee tyhjyys.

Koskenniemen uusi runoilijaesiintyminen pitkän tauon jälkeen tuotti allekirjoittaneelle melkeinpä järkytyksen. On uskallettava sanoa, että vuosien tuomasta kypsyydestä huolimatta "Tuli ja tuhka" ei tavoita nuoruuden Koskenniemen ylhäistä runon maailmaa. Koskennimihän on maamme ainoa todellinen antiikin hengen läptunkema runoilija, mutta juuri runoutensa sisällössä Koskenniemi osoittaa, missä ovat antiikkisen kulttuurin rajat, näyttää päätymyksen: tyhjyydestä saavumme, tyhjyyteen käymme. Teoloogi-esteetikko, prof. Sormunen tuo julki esseessään Koskenniemestä mielestäni kirkkaan intuition valaiseman totuuden sanoessaan, että Koskenniemen runous jää kristinuskon porteille, ei pääse sisälle. Nero on jokaisen suuren kompastuskivi, näin varmaan on ollut asianlaita Koskenniemen runoilijakehityksessä.

Koskenniemen koko runouotannon syvimpänä sävelenä soi, sen äärettömyystunnon valtavassa, ikuisessa palossa, tyhjyyden, yksinäisyyden, yön ja kuoleman valtasävel. Tämä ruonus sisältää kaihomielisyydessäänkin demoniaa ja Jumalaa, Goethelle ominaisa ylhäisestä yksinäisyyskorkeudesta tarkkailevaa maan elämää. Mutta Koskenniemi ei ole päässyt subliimiin voittajan rauhaan, vaan kamppailee yhä porttien takana.

"Joka lieska loistavainen,
kaikki, mikä hehkuu, palaa,
tuli taivainen ja mainen,
kaikki tuhkaks tulla halaa!"

Näin laulaa Koskenniemi kokoelmansa nimirunossa, toistaa samaa säveltä, mikä toistuu melkein jokaisessa hänen runossaan. Ja siksi tämä runous on niin järkyttävää. Se on järkyttävää siksi, että saamme tuntea runoilijan seisovan rajalla, voiton tai tuhoutumisen rajalla, rajalla, missä ihminen kaataa neron, maineen, kunnian voima on muuttunut nollan arvoiseksi, soi sielulle tyhjyytenä.

Koskenniemen runous on suurimmalle osalle maamme tämänhetkistä runouden ystäväin joukkoa ollut varmaankin valtavimpia nuoruudenaikojen innoittajia, mutta sodanjälkeisen, kylmän todellisuuskamppailun lävitse taistelleen sukupolven sielussa tämän runouden voima ei ole jaksanut säilyttää tehoansa. "Tuli ja tuhka" on todistuksena siitä, että Koskenniemessä ovat palaneet loppuun menneen vuosisadan ihmisen uskot ja rakkaudet, runoilija keinuu tyhjyyden meressä uupuneena. Tässä hänen runoutensa järkyttävyys, mutta tässä sen suurin toivo, tämä toivo tuo hänet lähelle nuorisoa. Runoilija elää miehen taistelun korkeinta kaarta, sen täyttymyksen aikaa. Nuoriso etsii palvonnan kohteita, auktoriteetteja, esikuvia. Koskenniemi kuuluu niihin, joihin nuoret tahtoisivat uskoa, joilta saada voimaa. Uskallammeko toivoa, että Koskenniemi on kokeva vielä syvällisemmän sielun myrskyn, minkä tuloksena nuori Koskenniemi alkaa purkautua. Silloin suomalainen lyriikka on saava osoituksen, että mies on kestänyt taistelunsa temppelin harjalla ja selviytynyt voittajana — olkoon, että tämä voitto kysyy uljainta voimaa, aiheuttaa ehkä todellisen kansallisen heräämisen, jollaista tämä maa ei ole ennen kokenut.

„Omnia mea mecun porto."

Kaarlo Sarkian lyyrillinen nousu on loistavinta Suomen runouden historiassa. Mikäli voidaan ehkä havaita, sielunlaatua, inspiration paloa, sen liekin hehkua tarkatessa Kailaan omaavan sukulaisväriä Koskenniemeen, tapaa mielestäni Kaarlo Sarkia suomalaisella maaperällä ainoastaan Eino Leinon runon ruhtinasveljekseen — vertauksia ajatellessa on tietysti muistettava eri aikakausien sisältämä ympäristön ja aatepohjan ilmassa väreilevä paine runoilijan dynaamisyysvahvuuden ja sen purkautumisen aiheuttajana. Ehkä vielä enemmän kuin Leinon, on Sarkian jokainen jousenveto, vaikka hivelevän pehmeää silti raskasta, syvää. Soinnut nousevat hillityn täyteläisinä, ei milloinkaan särähtäen kovina, vaan kuin kumeana pauhuna äärettömistä maan syvyyksistä. Näkykuvat aukenevat lukijan tajuttavaksi, runon musiikillisen poljennon läpi usein vasta pitkän aikaa luetun jälkeen, aivan kuin aukenee sieluun jääneenä soimaan joku luonnon valtaisan orkesterin soittama sinfoninen sävelmaailma, jonka voimaa ei ole kyennyt ensi hetkellä vastaanottamaan.

Runon lunastustaistelussaan Sarkia on kokenut syvimmän — palannut kuoleman syleilystä elämään. Hänen kahleensa ovat katkenneet, hän on vapaa, jos hän on vanki, on hän ainoastaan kaikkeudesta sieluun virtaavan Kauneuden voiman vanki. Kuolema on hänelle kaivattu hyväily, autuas uni, hurmio, jollaista mikään kerran maan maljoista juotu rypäleviini ei kyennyt nostattamaan. Se kaikki, maan elämä pyydekahleineen, harhoineen on pientä, on ohi, nyt soittaa meri, on liikkunut sydämen paasi, avannut sielun pimeät haudat. Mielestäni täyteläisessä voimassaan kokoelman "Ylösnousemus"-runo on loistavinta, mitä moderni runous on tuottanut ja samalla aavistamattomiin tulevaisuuksiin viittovaa, sarastusta siitä, mitä valoon aukenevalle ihmishengelle, jälleen vain Raamatun näkymaailmassa aavisteltu, lahjana tarjotaan. Voisimme yhtä hyvin vetää esille melkeinpä minkä tahansa "Unen kaivo"-kokoelma runoista, mutta tahdon tähän lainata Ahjon lukijain sulatettavaksi ainoastaan mainitsemani ylösnousemushymnin kokonaisuudessaan.

"Ilon aurinko, päästä
surun vankeudesta
minut ilmojen kirkkauteen,
ylös rumuudesta,
epätoivon jäästä
minut sulata kauneuteen!

Lyö, salama,
tuli, laukea!
Surun vuori,
kova, aukea!
Riku, raukea,
kiven puristava kuori,
syvän epätoivoni valama,
ja vapauta sydämeni nuori!

Liikahda, paasi,
sydämeni kylmän haudan,
ennenkuin se allesi nääntyy,
kuuma sydän elämältä kuolee.
Liikahda, paasi
sydämeni pimeän haudan,

nyrkkini vertyvät saranaasi,
särmään salparaudan,
ikäväni lieska sua nuolee.

Jumalani, salparauta vääntyy
saranoillaan raskas ovi kääntyy,
Maan päällä kuljen.
Lämpöä — tuoksua —
valoa —
kukkien tulta!
Minä siis elän, minut on päästänyt multa.

Valossa kuljen, on ylösnousemushuomen.
Soittakaa, purot, ylösnousemusta!
Laulakaa, linnut, haudan voittanutta!
Viekää sanoma vuorten yli!
Ihminen on noussut ylös.
Ihmisen poika on noussut ylös.
Saaliinsa antoi mullan syli.
Minä siis elän, minut on päästänyt multa.
Kukkikaa, ruusut, punaista tulta!

Olen ylösnoussut.
Yrttitarhan liljat
kasteessa ihanassa kiiluu.
Rinteillä vihertävät viljat.
Idän puolla päivännousu hiiluu.
Minun sieluni ylösnousi,
minun voimani on kuin jännitetty jousi,
alla taivaan korkean holvin,
käyn uusin jaloin, riemusta vapisevin
polvin.
Olen ylösnoussut.

Sadat linnunsuut ylösnousemushymniä
soittaa,
huminoivat vihreät puut, ovat kasteessa
kummut.
Meren yllä on koi, se mun sieluni
haltioittaa,
sarastuksen riemua soi meren kallorummut.

Tule, kimmahda ees, pyhä kirkkaus
taivaan kumun!
Hukun, nurmikko, vihreytees, sulan
solinaan ojan.
Näen ilman ja maan, voin kuulla ma
tuulien humun.
Tomu luonut on kahleistaan minut,
ihmisen pojan.

— — —

Suomen lyriikka elää valtaisaa nousuaan. "Idästä nousee tähti" aavisteli tuhotun Pyhän Venäjän suurin runoilijanero. Se tähti on nousunsa aloittanut ja valaisee jo tänä päivänä yli Euroopan uudestisyntyvän kulttuurisielun. Sen tähden tuikahtelevia valokipunoita on lingonnut Suomen runouden taivaalle tämän jouluinen lyriikan sato antaen aavistuksen, mitä palaa tämän kansan purpurkautumattomissa alku-uumenissa, mitä on tapahtuva, kun aika on täytetty ja tämä dynaaminen valo on porautunut aikakautemme ihmisen kylmentyneen jääkuoren läpi.

YRJÖ KOIVUKARI.

Palkittu Iris Uurto.

"Ruumiin ikävä" naulasi muutamalla osuvalla iskulla Iris Uurron nimen Suomen kirjallisuutta harrastavan yleisön tietoisuuteen. Arvostelu — nimenomaan s u u r e n lukijakunnan mielipide — oli harvinaisen yksimielinen siitä ja Iris Uurrostakin: teilatkaa, vaientakaa, ennenkuin pahennus pääsee paisumaan! Suomi on kiltti pieni maa, jossa kaikesta eurooppalaisesta tuulettamisesta huolimatta vielä humisevat vahvasti setä Topeliuksen idyllisen ajan sovinnaiset ja määräsuuntaiset tuulet. Täällä myönnetään, että maailma on paha ja että on ikäviä asioita, jotka haittaavat ihmisten onnea ja hyvinvointia, mutta koska niin on aina ollut ja koska semmoiseen on totuttu, ei kai asioita voine muuttaa, ja niistä puhuminen ei ole hyvän tavan ja säädyllisen seuratottumuksen mukaista. Sivistyneessä maassa pitää elää maan tavalla ja vaieta hankalista jutuista, vaikka totuus kyllä onkin kunnioitettava asia. Iris Uurto rikkoi hienotunteista vaikenemisen lakia, pani hyvän lukijakuntansa punastelemaan ja paheksumaan, mutta myöskin m u i s t a m a a n hänen nimensä. Hän osasi heti alkuun sanoa sanottavansa siten, että hän ei hukkunut kirjamaailmamme tulokkaitten uhkaavasti paisuvaan parveen.

Ja nyt on Iris Uurto palkittu. Miksi? Hänen palkintoromaaninsa "Rakkaus ja pelko" vastaa heti. Iris Uurto on urhoollinen ihminen. Hän seisoo kannallaan ja sanoo totuuden meille vääjäämättä ja korusanoja hakematta. Häntä ei ole arvostelu säikäyttänyt, eikä hän kulje sovinaisia polkuja. Suuren romaanikilpailun palkintolautakunta kiittää hänen tyyliään, mutta kieliasu ja muu romaanin muoto ei häikäise, ei langeta loveen kauneudellaan tai taituruudellaan. Jopa tekisi mieli väittää, että se on liiankin karua, liiankin yksilöllistä ja tavallista korrektia kielenkäyttöä vierovaa.

Muu tässä romaanissa vaikuttaa, ja niin lienee ollut kirjailijan tarkoituskin. Iris Uurto on älykäs, ja hän harrastaa vain ihmisiä. Luonto ja maailma keskittyvät hänen kirjassaan ihmisiin. Niitä hän kaiveee, kääntelee ja tutkii, vähäksyy ja kunnioittaa. Monta ihmistä hän löytää, niin naista kuin miestäkin, jotka hän punnitsee ja köykäisiksi havaitsee, mutta hänen ilonsa on suuri, kun hän havaitsee yhdenkään ihmisen, joka kestää kiirastulensa ja siitä nousseena täyttää ihmisyyden korkeimmat vaatimukset näin lohduttaen epäilijän mieltä: ihminen ei ole niin huono ja puutteellinen, kuin hän yleensä ja kaikkialla näyttää olevan. "Rakkaus ja pelko"-romaanin vahva ja hyvä ihminen on nuori, kärsimysten tuleen ja alennuksen lokaan omasta tahdostaan ja rakkauden pakosta alistuva tyttö: Kaarina Pallas. Hänen luonteensa ja elämänsä ehdottomuus on sankaritarua, mutta uskottavaa. Kaikkensa uhraaminen, kaikkensa antaminen, koska rakkaudessa ei voi eikä saa tinkiä, on hänen ainoa mahdollisuutensa, ja kun hän ei sankariteollaan ja kirkkaalla hyvyydellään kykene ostamaan onnea itselleen ja rakastetulleen, heikolle ja itsekkäälle miehelle, ei hän sorru, ei jää lokaan, ei anna sydämensä kokonaan särkyä. Hän on nuori, hän on elinvoimainen, hän on uskollinen korkealle elämälle: hän nousee, hän kehittyy ihmiseksi, sanan korkeimmassa merkityksessä, sillä hän jaksaa luopua tyhjästä illuusiosta ja aloittaa uudestaan.

Iris Uurto osaa kuvata naisen kärsimysten tien, ja hän ei valehtele kuljettaessaan lukijaa niitä pimeitä teitä, joita Kaarina Pallaksen oli astuttava omaa ihmisyyttään kohden. Sovinnaista koreutta on ollut mahdotonta panna tähän kirjaan. Sovinnaisuuden ihailijat eivät siksi sietäne sitä, mutta kenelle totuus on rakas ja ken tahtoo rehellisesti tutustua ihmiseen, olkoonpa hän hyvä tai paha, koska hän aina on mielenkiintoinen, hän osaa antaa arvon Iris Uurron taiteilijatyölle. Iris Uurron ympärillä ei ole hiljaista. Ei ole, koska itse elämä on hänelle niin rakas, että hän elämää itseään kuvaa, eikä vain varjokuvia siitä näyttele. *ANNA LEINONEN.*

Iris Uurrosta sana.

Allekirjoittanut ei ole aivan yhtä mieltä oheiseen Uurto-arvosteluun nähden. Kosketan eriäviä ajatuksiani aivan lyhyesti.

Iris Uurron koko romaanituotannon ytimenähän on rakkausprobleema. Varmaan hänen ilmentämänsä animaalinen käsityspohja nähdä rakkauskysymys paikallaan kaaoksessa vellovana pelkkänä eroottisena kiihkona, on hyvin tunnusomaista, mielestäni ei enää niin suuresti meidän aikamme terveesti näkeville nuorille, vaan kylläkin sensijaan viime vuosien seksuaalihurjastelijoille.

Iris Uurron sanotaan edustavan eräillä "humanismin puolustajain" taholla suomalaista kulttuuriromaania. Mielestäni tämä teos orientoituu nimenomaan kommunistiseen kulttuuri-ideologiaan, joskin verhotusti. Onhan teoksessa karsittu täydelleen pois kansallinen tunnepohja, samoin ovat Uurron ihmiset uskontoon nähden täysin välinpitämättömiä, he eivät reageeraa milloinkaan alkuvoimaisesti sen mukaan, mikä on oikein, mikä väärin, vaan vatvovat paikallaan ja vajoavat askel askelen jälkeen yhä syvempään voimattomuuteen. Uurrolla ei ole mitään käsitystä, mitä on sielun toiminnan erittely, miten toisen reaktio on seuraus toisen reaktiosta, miten ihmiset elävät aina jännitysyhteydessä keskenään, syttyen ja sammuen, innostuen ja laueten toisistaan tulevien vaikutusten mukaan. — Kommunistisen ideologian mukaanhan rakkaus on vain eroottinen ongelma, eetillisyydellä, molemminpuolisella kunnioituksella jne. ei siellä ole mitään tekemistä. On kuin joisi väljähtynyttä kaljaa, kun lukee tätä Uurtoa. — Allekirjoittaneen ehdoton usko on, että ellei Uurto kykene murtautumaan selkiintyneempään näkemykseen eikä myöskään suurempaan uskallukseen käsitellä kysymyksiä vallitsevan järjestelmän luomasta makusuunnasta välittämättä, ei hän, kustantajansa rahan voimalla yrittämästä mainostuksesta sekä aatesuuntansa arvostelijaystävistään huolimatta kykene luomaan mitään kestävää, vaan hänen menestyksensä on ajan virran mukana katoava unohdukseen.

Vielä on tässä yhteydessä huomautettava, että emme ymmärrä tämän hetken suomalaisia kriitikkoja, jotka "yksimielisesti" siunaavat niin jyrkästi eri suunnan teokset kuin on Nuolivaaran ja Uurron kirjat, samat miehet ovat "liikutettuja" Nuolivaarasta ja ihastuneita Iris Uurron "kulttuuriromaanista". Hämmästyttävää herkkyyttä ja aivan tavatonta humaanisuutta! Sellaista ei täällä meillä päin ymmärretä. *Y. K.*

KAKSI IDEALISTIA:

Auli Nuolivaara

Harvoin lienee yhdelle ihmiselle suotu niin moninaisten lahjojen runsautta, kuin on Ota-

van suuren romaanikilpailun voittajalla, Auni Nuolivaaralla. Tämä monipuolisesti sivistynyt, ja keski-ijässä oleva pedagogi on aikaisemmin tunnettu ei ainoastaan kirjallisista, vaan myöskin musikaalisista ja maalaustaiteellisista harrastuksistaan. Tällainen monipuolisuus eri taidealojen tasavertaisuutena ei liene koskaan hyväksi, mutta toiselta puolen, jollekin alalle keskitettynä suurempiin saavutuksiin erinomainen ponnahduslauta.

„Paimen, piika ja emäntä" on jälleen hyvä todistus siitä, ettei suomalaisen romaanin tarvitse aiheenvalinnassa mennä merta edemmäs kalaan. Viime aikoinahan meillä juuri tällä alalla, ulkolaista jäljitellen, on n.s. modernin kirjallisuuden nimellä ilmestynyt vähän yhtä jos toistakin. Mitä sairaalloisempi mielikuvitus jollakin paperintöhrijällä on, mitä „rohkeampi" välinpitämättömyys arkaluontoisuudesta, sitä nerokkaampi ja omaperäisempi hän luulee olevansa. Ja mikä pahinta, huomattavan suuri joukko kirjallisuuden ystäviä on samalla kannalla. Meillä on niin paljon julkaistu mautonta roskaa viime vuosina, että on ilolla tervehdittävä puhtaasti ihanteellisen romaanin voittoa punnituksessa, vaikkakin sen tärkeimpänä vaakapainona olisi eetillisyys.

Suomalainen kansankulttuuri, joka ikävä kyllä on vähitellen katoamassa n.s. valistuksen tieltä, joka puolestaan näin väliasteella aikaansaa siveellisen elämänkatsomuksen kadottamisen ja itsekurin höltymisen keskuudessamme, on Auni Nuolivaarasta jälleen pitkästä aikaa saanut lipunkantajansa. Olisi korkea aika kirjailijoittemme enemmänkin käyttää hyväkseen tätä arvokasta tietoutta, jota meidän jälkeisemme sukupolvi ei enää ole tilaisuudessa alkuperäisistä lähteistä ammentamaan.

„Paimen, piika ja emäntä" vie lukijansa aikaan lähes sata vuotta sitten, jolloin sudet ja karhut vielä elämöivät suurten salojen valtiaina. Kirjan päähenkilö, paimentyttö Katri, osoittaa jo petoja vastaan kamppaillessaan olevansa varustettu niillä aseilla, jotka auttavat hänet onnellisesti läpi monivaiheisen elämän. Harras luottamus Jumalaan, tinkimätön totuudenrakkaus, joka ei kuitenkaan kahlitse kielen kerkeyttä ja epäitsekäs, uhrautuva ahkeruus ovat hänen ihanteellisen kilpensä kaunenmmat tunnussanat. Näillä ominaisuuksillaan hän saavuttaa lähimmäistensä myötätunnon ja ystävyyden, näillä hän myöskin voittaa ilkeämielisyyden ja kateuden, joita niitäkään ei puutu vierailla veräjillä kulkijain polulta. Rikkaaseen Junttolaan piiaksi pestattuna tämä sadun Gretchen joutuu tekemisiin emännän hahmossa esiintyvän julman ja säälimättömän noita-akan kanssa, joka on vähällä saada hänet syöstyksi tuliseen pätsiin. Kosto- ja itsemurhasuunnitelmia hautova murrosikäinen ja sairas tyttö pelastuu kuitenkin uskonsa ja ystäviensä avulla. Tästä voimakkaasti ja varmalla psykologisella vaistolla kuvatusta huippukohdasta alkaen lipuu Katrin elämä kuin vene myötätuulessa kotirantaan, emännäksi oman orren alle.

Siitä monipäisesta kansantyyppikokoelmasta, johon lukija tutustuu seuratessaan Katrin nuoruudenvaiheita, erottuvat ymmärrettävistä syistä selvimpinä muutamat naishahmot. Näistä mainittakoon päähenkilön ohella Kuuselan miellyttävä, herkkäsieluinen emäntä, sekä saman talon roteva ja reilu piika, Aliina, josta myöhemmin tuleekin sankarittaremme hyvä emäntä ja ystävä. Sattuvasti on myöskin kerrottu Henriika, loiseläjä ja ilkeämielinen juorukello, jonka omallatunnolla valhe ja varastaminen eivät ole ainoat synnit. Sensijaan Katrin äidin kuva on odottamattoman alivalotettu, samoinkuin siskonkin, johon hänellä kuitenkin on olevinaan erikoisen läheinen suhde. Epäonnistuneeksi erikoisuudentavoitteluksi lienee leimattava se seikka, että kirjassa joka talon osalle lankeaa ainakin yksi epänormaali henkilö.

„Paimen, piika ja emäntä" on omaperäinen ja antoisa kulttuuriromaani. Auni Nuolivaaran kuvaustapaa voisi verrata junaan, joka kiidättää matkustajansa kauniin ja vaihtelevan seudun halki, pysähtyen tuokioksi asemilla, mutta sivuuttaen liian kiireesti monta mielenkiintoista pysäkkiä ja seisaketta. Siitä huolimatta se tempaa lukijan mukaansa alkulehdeltä kirjan loppuun saakka, ja tyytyväisenä saamiinsa vaikutteihin matkustaja astuu pääteasemalla junasta.

E. A. Järvinen: „Hankien tarinoita".

Monet taiteilijamme ovat laskeneet työvälineensä Lapin salaperäisen jumalattaren jalkoihin, anoen niille kykyä kuvata se ihmeellinen lumous, joka heidät itsensä on vanginnut. Mutta harvoilla heistä lopultakin on ollut vallassaan se mystillinen s e s a m, joka avaa ovet taiteen pyhättöihin. Sitä merkillisemmältä tuntuu, että yksi näistä taikasanan saajista on ollut alunperin muukalainen, vasta olosuhteitten pakosta jängille joutunut. E. A. J ä r v i n e n on todellakin onnistunut sekä kynällä että siveltimellä tuomaan meitä lä-

helle sen Lapin, joka jo lapsesta asti on meille kangastellut salaperäisenä satumaana.

Jo aikaisemman tuotantonsa nojalla Järvisellä on ollut huomattava asema niitten kirjailijoittemme joukossa, jotka edustavat tervettä erähenkeä. Salojen suuret ja pienet, vähäpäitöiset ja valtiaat hän on mestarillisesti kuvannut jokapäiväisessä olemassaolontaistelussa. Viimeisin lisä tähän merkittävään kertomuskokoelmien sarjaan on "Hankien tarinoita."

Lappi on ikuisen taistelun maa. Alati kestää siellä kamppailu ylivallasta valon ja pimeyden välillä, alati taistelevat myös vastakkain ihminen ja luono. Järvisen asemaa kaiken tämän kuvajaana voisi verrata sotakirjeenvaihtajaan. Aina rauhallisena ja puolueettomana hän kertoo tapahtumat sellaisina, kuin hän ne näkee, uhraamatta mitään mielikuvituksen alttarille. Taistelu elämästä ja kuolemasta, joka kuuluu erämaan jokapäiväisiin ilmiöihin, kuvataan yksinkertaisesti ja vaikuttavasti, ilman pateettista paisutusta. Huumori, jota myöskin löytyy palanen sieltä täältä, on ikäänkuin partaan peitettyä naurua. Kaikki tämä koruttomuus tekee joskus liiankin yksitoikkoisen vaikutuksen, joskin se toiselta puolen tehostaa aitoa erämaatunnelmaa.

Kenellä vielä voi virrata suonissaan erämiehen verta, kuka vielä kuulee sen kiehtovan kutsun, jota koiran haukunta kuulaaseen syysilmaan soittaa, hän ymmärtää myöskin "Hankien tarinoita."

A—TA.

Valtarin uusi kypsyysnäyte.

Mika Valtari, Surun ja ilon kaupunki, WSOY.

Luettuani Valtarin uuden kirjan tulin vakuutetuksi, että mies on kirjoittanut tähänastisen tuotantonsa kypsyneimmän teoksen. Valtarihan on jo kauan sitten luopunut ehdottomuuspyrkimyksestään tuottaa purkautuvan runoilijainspiration synnyttämää elävää taidetta. Hän vain kirjoittaa ammattinsa taitavan kirjailijan tarkan harkinnan ja suunnitelman mukaan — näin sekä muotoon että sisäiseen vahvuuteen nähden. Valtari osaa punnita tarkkaan, mitä ja minkä verran ja millaisissa situatioyhteyksissä aikamme sovinnaismoraali kulloinkin kestää joutumatta liiaksi kuohumaan.

Kukin saa iskunsa ja kolahduksensa ja päätyy voimiensa mukaiseen ratkaisuun, näin Valtarikin. Mutta "Surun ja ilon kaupunki" jättää lukijaan monessa suhteessa myönteisen kokonaisvaikutuksen. Valtari todistaa teoksensa personallisimmilla sivuilla, että hän ei ole sokea eikä myöskään minkään suuntavaatimusten orjaksi itseään myynyt mies. Teoksessa on terävää, valhetta kylmästi silmiin katsovaa säälittömyyttä ja taistelussaan hellittämättömän runoilijan tragiikkaa. Tämä kaikki antaa meidän toivoa, että Valtarin seurava kirja olisi puhjennut syvempien voimien pakotuksesta kuin on tämä materian kahleiden kytkemänä luotu teos.

Mikä Valtarin teoksessa muodostaa sen ytimen, on mielestäni se piirre, että se sivuaa, samoin kuin tavalla tai toisella eivät muutkin lukemani tämän joulukauden teokset, ehdottomuusprobleemaa, mutta joutuu logiikassaan kieltäjän päätymään: ehdottomuus on tyhjyys. Kuitenkin on teoksen henkilöiden kohtaloiden kehityksessä ja kirjailijan omassa ajatusvirrassa syvä ristiriita. Valtari todistaa, että ehdottomuus on samaa kuin tyhjyys, mutta hänen kuvauksensa kohteet, jotka kaikki kulkevat tavallisten kuolevaisten luopiotietä kieltäen ehdottomuuden päätyvät juuri tyhjyyteen. — Uskon tie on toinen: ehdottomuus on ainoa täydelliysys, kaikki muu on tyhjyys. Runoilijan ollakseen runoilija täytyy ainoa uskoa, taide on hänelle pyhä. Tulevaisuus on osoittava, kumpaan suuntaan Valtarin kehitys ratkeaa.

Y. K.

Itsetarkastelu ja menneisyytensä muistelu on usein suloista kuin morfiini. Mutta suuremmassa määrässä nautittuina ne ovat vain todellisten tai henkisten emigranttien huumausainetta, kuten morfiinikin.

"Ja Snellman sanoi ..." — Näin alkavat monet puheet. Mutta mitä se itse asiassa meitä liikuttaa, ellemme me jokainen syvällisesti tiedä, miksi Snellman niin sanoi. Snellman itse olisi kai ensimmäisenä ollut tuomitsemassa sellaiset ihmiset, jotka tekevät oraakkelilauseita menneiden aikojen suurmiesten erillisistä ajatuksista. Näillähän ne olivat koko elämän ankaran kokemuksen, kärsimyksen ja ajattelemisen tuloksia. Ja sitten kerskumme me olevamme suurmiesten hengenheimolaisia, jos varastamme heidän vaivannäkönsä tuloksen emmekä itse ajattele mitään.

TAUNO NURMELA.

Pääkaupungin SYYSNÄYTTELYITÄ

Taiteen ystävälle syyskauden näyttelyt pääkaupungissa tarjosivat verraten paljon hyvää ja osaksi hyvinkin mielenkiintoista nähtävää. Taidettakin aletaan taas vähän suosia suuren yleisön piirissä, vaikka paljon sen suhteen vielä on parantamisen varaa. Aineelliseen kulttuuriin verrattuna meillä ei henkinen kulttuuri saa kylliksi ymmärtämystä osakseen, siitä tuli kyllä näyttelyissä kävijä täysin vakuutetuksi. Samaan aikaan, kuin kilvan ostetaan ja ihaillaan itämaisia mattoja tai muita päivän iskutavaroita, taiteilijat kärsivät yleisön kannatuksen puutetta, puhumattakaan siitä, että heille järjestettäisiin kunnolliset mahdollisuudet t y ö h ö n. Näyttää siltä, että meillä taiteilijan täytyy saada ulkomaiselta taholta tunnustus, ennen kuin hänet täällä hyväksytään "lahjakkuudeksi", nimenomaan sillä taholla, jolla olisi mahdollisuus näyttää ymmärtämystään t e o i n, eikä juhlapuhein. Kaikesta huolimatta meillä sentään tehdään työtä ja saadaan tuloksia, jotka oikeuttavat vaatimaan tunnustusta taiteilijan eläessäkin. Monet pikkunäyttelyt kertoivat viime kesän olleen erittäin antoisan maisemamaalareillemme ja monet pienet teokset nähtiin työn tuloksina. Vahinko vain, että yksityissalonkiemme näyttelyhuoneistot eivät vastaa tarkoitustaan, eivätkä tee oikeutta väreille. Taidehalliinhan ei tavallisilla taiteilijoila ole asiaa muuten kuin yhteisnäyttelyn muodossa. Mitään yllättävää tai edes arvostelijain eriäviä kannanottoja aiheuttavaa ei esiintynyt ja uusiakaan nimiä ei ilmennyt. Siitä huolimatta lienee paikallaan muutama sana itse näyttelyistäkin.

Syksyn huomattavin tapaus oli lokamarraskuussa avoinna ollut Alvar C a v é n i n muistonäyttely Taidehallissa. Nyt,, toista vuotta hänen kuolemansa jälkeen, oli tilaisuus laajemmassa mittakaavassa syventyä tämän herkän ja sielukkaan taiteilijan elämäntyöhön. Syksyn hämärä tehosti omalla tavallaan näyttelysalien harrasta tunnelmaa. Musiikki, rakkaus kaikkeen herkkään ja sellaiseen kauneuteen, mikä ei kuulu jokapäiväisen elämän hyörinään, luonto sen hämyisinä hetkinä, jolloin ihminen tuntee parhaiten sen, mikä ei ole kotoisin tästä maailmasta, siinä aiheet, joiden ympärille Cavénin taide keskittyy. Allekirjoittaneen mieleen jäivät erikoisesti hänen lapsikuvansa, missä ympäristön suuruus on nähty lapsen omin silmin ja mentaliteetilla. Niissä on jotain Aroseniuksen "Lillan"-kuvien tunnelmaa, jonka esim. "Nukkuvan lapsen" näkeminen heti toi mieleen. Värit ja piirustus ovat jollain tavalla haurasta ja hataraa ,mutta niihin kätkeytyy musikaalisuutta ja aavistamatonta henkevyyttä. Viimeiset maalaukset viittaavat selvästi taipumusta freskotaiteeseen, millä alalla kohtalo kuitenkaan ei suonut hänen osoittaa kykyään. Cavén kuoli kesken luomiskauttaan, mutta muistonäyttely varmisti hänen merkityksensä Suomen taiteelle. —

T. K. S a l l i s e n näyttely herätti tietysti ennakolta uteliasta mielenkiintoa. Varsinkin, kun hän ei vuosikausiin ole omalla näyttelyllään esiintynyt. En voi mitää, että näyttely tuotti pienen pettymyksen, sillä Sallinen on entisestään paljon "kesyyntynyt" ja tullut lyyrillisemmäksi. Entisen uhmailijan ja taistelijan tekotapa on muuttunut hennommaksi ja sävy vaaleammaksi. Entinen mestaruus on kuitenkin jälellä kompositiossa ja viivojen rytmissä. Siinä suhteessa painui mieleen eräs luonnos madonnan kuvaksi. —

Ilmari H u i t t i oli mielestäni syyskauden mielenkiintoisimpia näytteillepanijoita. Entisestä tuntemisesta, näyttelyyn meni hyvin suurin odotuksin, eikä niissä tarvinnut pettyä. Hänen tekotapansa lähentelee jo suuria mestareita ja henkilömaalarina hän nykyisin on parhaitamme. Sellaista intensiivisyyttä, kuin eräässä pienikokoisessa tytönpäässä tapasi, saa tämän hetken taiteilijoiltamme ha-

kea. Värityksestä ei, näyttelypaikan kehnon valaistuksen takia, saanut täyttä käsitystä, mutta eräs siniseen tooniin maalattu tytönkuva sekä miehekkäästi ja mehukkain vedoin maalattu sotilasmuotokuva todistivat koloristisestakin kyvystä. Maisemat jäivät pakosta pienemmälle huomiolle.

Yngve Bäck on nuoremman polven lahjakkaimpia väriniekkoja ja hänen näyttelyssään tapasi oikeata rohkean nuorekasta, kesäistä väri-iloa. Oli ilolla tervehdittävä sitä, että häneltä ostettiin Ateneumin kokoelmiin maalaus. Meidän maalaustaiteemme kaipaa tosiaan vähän nuorekasta, tervettä uhmaakin. —

Uuno Alanko — Taideyhdistyksen piirustuskoulun johtaja — ei ole koskaan jaksanut herättää allekirjoittaneen mielenkiintoa. Hänen maalauksissaan on liikaa teoreettisuutta, jonkinlaista arkkitehtimäisyyttä. Jos akatemian johtajan oma siveltimen käyttö on näin elotonta ja väritys haaleata, niin eiköhän itse akatemiakin ole 'perpetuum immobile", kuten sitä ilkeästi on letkautettu. On kiitetty niiden "gobeliinimaista" kauneutta, mutta maalaustaiteen tulee olla sitä mitä se on. —

Eero Nelimarkan näyttely osoitti hänen edelleen uskollisesti pysyttelevän Pohjanmaan lakeuksien kuvaajana. Äärimmäisen yksinkertaisesti maalatuissa maisemissa on entinen herkkyys ja sympaattinen eläytyminen, vaikkapa niiden keltaiset värit tuntuvat toisinaan vähemmän miellyttäviltä. Hänellä oli myös eräitä asetelmakuvia. —

Yrjö Karin ja E. A. Järvisen yhteinen Lapin-aiheinen näyttely oli miellyttävä tapaus. Kumpikin on intoutuneimpia Lapinkävijöitämme ja tuloksena heidän retkeilyiltään oli syntynyt sarja raikkaita akvarelleja. Kari on jo ennenkin asettanut näytteille akvarellejaan, joissa on ollut tietty koristeellinen leimansa. Nyt hän on ilmeisesti kehittynyt tekotavassa ja tullut enemmän luontoa jäljitteleväksi. Öljymaalaukset eivät jaksaneet herättää samaa mielenkiintoa. Järvinen, joka on kirjailijana paremmin tunnettu, esittäytyi myös lahjakkaaksi akvarellistiksi. Hänellähän, jos kellään, on oikea paikallistuntu ja teknillisten keinojen kehittyminen saisi akvarelleihin vielä enemmän luonnontuntua. —

Ulkomaalaisista näyttelyistä herätti Latvian taiteen virallinen näyttely suurimman huomion. Vaikutelma oli hyvin edulinen. Huomio kiintyi teknilliseen osaamiseen ja rohkeaan, mehukkaaseen värien käyttöön. Yleensä maalaukset olivat suurikokoisia ja jyhkeän voimakkaasti käsiteltyjä. Lähimpänä vertauskohtana voisi mainita Belgian taiteen, missä flaamilaisten mestarien perinteet vieläkin elävät voimakkaina. Nimistä jäivät mieleeni Purvitis, uusimpressionistisesti maalaava Latvian taiteen keskeinen henkilö, sekä väriä pursuilevin asetelmin esittäytyvä Srempel ja meidän Lampi-vainajaamme hienostuneemmassa ja kirkastuneemmassa muodossa muistuttava Sveics. — Puolalainen taideteollisuusnäyttely antoi kuvan maan nuoremman polven pyrkimyksistä. Grafiikan ja tekstiilitaiteen alalla puolalaiset ovat hyvin korkealla tasolla, toiset taideteollisuuden haarat ovat vielä jälempänä kehityksessä. — Ruotsalaisen "Onsdagsklubbenin" ensinäyttely tapahtui — Helsingissä. Ryhmähän ei aja mitään erikoista suuntaa, vaan siihen kuuluu joukko keskipolven taiteilijoita, jotka kukin noudattavat omaa suuntaansa. Heidät on johdattanut yhteen taide ja keskinäinen toveruus. Kerran viikossa he kokoontuvat yhteen "verryttelemään' 'croquis-piirustusta ja vaihtamaan mielipiteitä ajan kysymyksistä. Näyttelyssä oli croquis-piirustuksia kaikilta ja töitä kunkin erikoisalalta. Enin ihailua herättivät allekirjoittaneessa E. Dahlskogin intarsiatyöt, Jon-Andin näyttämölavastukset, W. Kågen argentatyöt sekä Johansson-Thorin pikkukaupunkikuvat.

Näiden lisäksi esiintyivät vielä L. Segerstråle, S. Salokivi, eestiläinen Adamson-Eric y.m., mutta mitään yllättävää eivät hekään esittäneet. Ulkolaiset näyttelyt sekä Alvar Cavén antoivat pääasiallisimman värin syksyn taidekauteen. Kuvanveistoksia ei näkynyt kuin muutamia Latviankaan näyttelyssä, mutta ehkäpä kevään taidekausi tuo niitäkin esille. Norjalaisten huudahdus äskeisen Oslon näyttelymme johdosta: "Mihin Suomi on jäänyt!", ei liene aivan aiheeton, vaikka järjestämisen suhteenkin olisi aihetta sanoa lujat sanat eräille piireillemme. Toivokaamme kuitenkin uutta kukoistuskautta ja suurempaa ymmärtämystä vallassaolijainkin taholta omalle kotoiselle taiteellemme.

P. J.

●● *AHJO KIITTÄÄ lukijoitaan ja avustajiaan kuluneesta vuodesta. Aloitamme toisen vuositaipaleen uskollisina kuluneen toimintavuoden aikana viitoitetuille tunnuksille.*

POHJALAINEN!

KOULUPOJAN LUONNOSVIHKOSTA

Siitä lähtien kun olen alkanut muodostella mielikuvaa miehestä on se pakostakin yhdistynyt vanhaan pohjalaiseen. Valtavana ohimarssina on mielikuvitus loihtinut esiin joukon hahmoja suurista taistelijoista hengenmiehiin, isien maan ja isien uskon voiman miehiä, suomalaisen kulttuurin uranuurtajia ja esitaistelijoita.

Suomalainenhan on esitaistelija, jo parituhatta vuotta ajassa taaksepäin vartiotulilleen asetettu. Kaikki voipa kohtalo on määrännyt hänet länsimaiden etuvartioon, rakentamaan ja raivaamaan. Nurkumatta on tämä kansa työnsä tehnyt.

Aina hartiavoimin ja väistymättä eteenpäin! Pohjalaisen on kaikkivaltias arpa heittänyt tänne matalamman taivaan alle, kovan kohtalon kouriin, täyttämään palvelustaan aineen ja hengen viljavainiolla.

— Ota leipäsi lujasta, varjele henkeäsi hallojen jäätävää kylmyyttä vastaan, — on pohjalaisen siveellinen laki, kirjoitettu miesten sydämiin ja tajunnan tauluihin. Siinä on avain pohjalaisen luonteen ja sielun kammioihin. — Vuosisatainen katkeamaton työ pitää elämästä kiinni kynsin hampain, on kasvattanut terveen, teräksisen suvun.

Sanoisinko, tuo itsepäisyys on pitänyt pohjalaisia pystyssä, rauhallinen — minä tiedän. — Se ei ole ylpeyttä, uskallan väittää, vaan jonkinlainen rata, jonka kansa on luonut kuljettavakseen, luottamus Jumalaan ja omaan itseensä, joka herätyksen sattuessa purkautuu alkuvoimaiseen — pois esteet — kiihkoon, joka voi tietämättään ja tahtomattaan repiä paljon sellaista, minkä se on kieltäymisellään ja uutteralla tarmollaan saanut korotetuksi. Ketään en voi verrata paremmin tulivuoriin kuin pohjalaista — purkaus — alle jää niin pahaa kuin hyvääkin, mutta kun vyöry on talttunut, ei mikään voi olla hedelmällisempää kuin sen avarat rinteet.

Härkäpäisyys on pohjalainen luonteen puoli, joka voi tehdä hänestä rutivanhoillisenkin. — Uusi on pahasta — vanha on koettua! — Mutta pohjalainen on tulenarkaa ainesta, ken osaa lähestyä ja sytyttää tulen, hän saa hänet raivoamaan tahi itkemään.

Usein rinnastan pohjalaisen veljeskansaamme unkarilaisiin, heissä on jotakin yhtä ja samaa. Kaikesta huolimatta on jossain syvällä lukkojen takana hyvä siemen. Etsi se ylös ja ruoki sitä rehellisyydellä, niin voit piirtää historian lehdille uuden, kauniin luvun, joka on lääke sairaaseen aikakauteen ja hengen kuolettuneisuuteen.

Onko nykyään pohjalainen kuollut? Onko se muisto monien kauniiden muistojen joukossa, kalpeneva ja sananparreksi muuttuva, johon viitataan liikutettuna kuin pyhäinjäännökseen? Onko alimpiin vaistoihin vetoava ajan henki surmannut entisen vapaan ja rehdin suomalaissuvun lakeuksilta? Siltä usein tuntuu! Eikö ole enää sytyttäjiä? Taipuuko rautainen oikeustahtokin väärän sovinnaisuuden pakkopaitaan kuristuakseen siihen, kun vääjäämätön kohtalo kiristää sen rihmoja? Eikö pohjalainenkaan enää kykene ponnahtamaan lujalta perustaltaan päämääriään kohden? Ihmeellisempää romahdusta ei ole ikinä tapahtunut, eikä tapahdu!

Uskon kuitenkin, vielä elää Pohjanmaa! vielä palaakin! Uskallusta vain ja kevään uudestisynnyttävä voima kykenee murskaamaan jäisimmätkin kahleet. Uuden voimakkaan elpymisen täytyy tapahtua välttämättömyyden pakosta ! Tiedän kyllä, näinä aikoina on syvemmän inhimillisyyden pakko panssaroitua, jottei tulisi kivitetyksi.

Pohjanmies, ylös, irti, eteenpäin, hengen latteudesta! Jokainen askel on lähemmä aurinkoa, jokainen askel on kansamme etsikkoajan täyttymistä totuuden ja kauneuden tiellä.

KOULUPOIKA.

Verdunin ihme Oulussa

Oulussa näytellään Verdunin ihmettä, vaikka muualla maailmassa ovat ne tuulet jo aikoja sitten ohi. Täytyy sanoa, että täällä Ahjon piirissä emme ymmärrä Oulun teatterin edesottamusta, näin kahdestakin syystä.

1) Täytyy olla hiukan pehmeä aivorakenteeltaan, joka ei todella n ä e rauhanaatteen sumutustarkoitusperän läpi. Aikamme on siksi vakava, että kaikki, mikä heikentää ihmisten maansa puolustustahtoa, on ehdottomasti tuomittava epäisänmaalliseksi, kansamme itsenäisyystahtoa heikentäväksi menettelyksi.

2) Verdunin ihme ei tarjoa näyttelijöille ainoatakaan todellista t e h t ä v ä ä. Näytelmähän elää etupäässä paljon vaivaa kysyvän näyttämölleasetuksen varassa. Siinä suhteessa on Oulun teatteri tehnyt harrasta työtä, osoit-

Jouluostoksensa

TEKEE JOKAINEN EDULLISIMMIN

OULUN OSUUSKAUPASTA

ELOKUVATEATTERI

GERMANIA

Oulu - Pakkahuoneenkatu 22
Puh. 722 ja 91

Valikoidut ohjelmat. — Suomi-filmiuutuudet. — Parhaat mahdolliset äänilaitteet.

SISÄLLYS:

Sydämen joulu, runo, Lauri Autia. — Kristinuskon voima kulttuurin uudistajana, Yrjö Koikukari. — Jalmari Kara, Y. S. — Salaisuuden avain, Heikki Toppila. — Hallayö, novelli, E. A. Järvinen. — Raskolnikov-ongelma, pyhimys ja rikollinen, Lauri Autia. — Nainen ristin ja lunastuksen tiellä, Dionysos. — Aukusti Koivisto, Ala. — Runot elävät, runoja, Eino Pitkäkoski, Paavo Hynynen, Olli Rautio. — Joulu, pikku novelli, Osmo Uuras. — Kirja-arvosteluja: Lyriikan huipuilla, Harmaja. — Koskenniemi- ja Sarkia-esittelyt, Yrjö Koivukari. — Palkittu Iris Uurto, Anna Leinonen. — Kaksi idealistia, arvostelut Nuolivaaran ja Järvisen teoksista, Mikko Asunta. — Mietelauseita, Tauno Nurmela. — Pääkaupungin syysnäyttelyitä, Pertti Juvani. — Pohjalainen, Koulupoika. — Verdunin ihme Oulussa, y.m.

taen, minne päin siellä ovat sympatiat kallellaan.

Muualla esitetään suuria draamoja, Dostojewskia, Tolstoita, Ibseniä, Schilleriä, Molieria, Shakespearea jne. Mutta on nähtävästi niin, että Oulun teatteri ajaa takaa jotain demokraattista tasapäisyyttä, etteivät vain luovat, purkautuvat näyttelijävoimat pääse nousemaan toisia ylemmäs eikä näyttämään lahjojaan, sillä sellaisessa tapauksessa näyttäytyvät liian selvästi toisten puutteet. Odotamme, että Oulun Näyttämö ottaa ohjelmistoonsa todellisia draamoja, missä teatterin kypsyneimmät voimat pääsevät näyttämään yleisölle, mihin he kykenevät. Tätä voidaan vaatia niinkin huomattavia apurahoja nauttivalta teatterilta kuin Oulun Näyttämö on.

Y. K.

'SELVÄÄN VETEEN'

AHJO aloittaa toisen vuosikertansa uskollisena niiden näkemysperusteiden luomalle aatepohjalle, miltä se vuosi sitten uskaltausi yksinkulkijan tiensä aloittaa. Kokonaisuuden huomioonottaen voimme sanoa, että kulunut vuosi on ollut Ahjon elämässä rohkaiseva. Lisävahvuutena voitettujen vaikeuksien antama luottamus, rohkenemme toivoa, että Ahjon ystäväjoukko kasvaa niin avustajien kuin lukijainkin muodossa. Tahdomme sanoa heille kaikille, että koettakaamme oppia näkemään pienten seikkojen yli kokonaisuuteen. Oppikaamme eroittamaan toisistaan aate ja henkilö, että ajatuksen objektiivinen valo kantaisi subjektiivisen tuntomme yli. Niinkuin on kysymys kahden eri tietoisuustilan ihmisistä, niin on kysymys kahden maailmankatsomuksen, kahden henkivallan ryntäyksestä toisiaan vastaan. Jos Ahjo omalta pieneltä osaltaan kykenisi vaikuttamaan herättävästi, saisi selvitetyksi kaaosta, niin että koetushetkien tullessa olisimme valveilla, selvillä tiestä, on tämä lehti täyttänyt tehtävänsä.

Työmme tarkoitus ei ole olla vain ulkonaisiin eleisiin turvautuvaa huutoa, vaan sisäistä ponnistelua sen maailmankuvan, uudistuvan kulttuurihengen ja yhteiskunta- ja valtiohanteen selkenemiseksi, mikä elää erittäinkin aikamme isänmaataan rakastavan nuorison sielussa syvää kypsymiskauttaan. Emme voi esittää mitään ennakolta laadittua ohjelmaluonnosta, ainoastaan suuntaan nähden julistamme sisäisen tinkimättömyyden vaatimusta, sillä vallitsevan suunnan jatkuessa pysytään koko kulttuurin alalla saman dilettantisen vätystelyn tiellä, mikä johtaa elävän taiteen kuolemaan.

Ahjo ilmestyy ensi vuonna samoin viitenä numerona. Lehden sisällön parantamiseksi ponnistamme voitavamme, samoin pyydämme lukijoitamme huomioimaan jo tämän numeron uudistetun ulkoasun. Se vastaanotto, minkä lehti on saavuttanut ensimmäisenä ilmestyvisvuonnaan, on ollut kannustava tulevaisuuteen nähden.

AHJON tilaushinta v. 1937 on Smk. 20: — vk.

AHJO

nuoren kansallisen suunnan sivistysjulkaisu. — Konttori: Oulu, Honkalinna. Puh. 1245

- Tilaushinta v. 1937 Smk. 20:- koko-, Smk. 15:- puolivuosikerralta. Irtonumerot 4: —.

Numeron mukana seura kaksi tilauslippua

LAPIN KANSAN KIRJAPAINO OY

Rovaniemi. *Konttorin puhelin 194.*

Kirja- ja paperikauppa täydellisine varastoineen tyydyttää vaativimmankin ostajan

Kirjapaino suorittaa tarvitsemanne painotyöt ensiluokkaisesti kohtuullisiin hintoihin

Pyytäkää tarjouksia, joita teille auliisti annetaan

Kauniita ja hyödyllisiä
JOULULAHJOJA

Toiminimi F. A. OULASVIRRALLA

Kello- ja Silmälasikauppa
Isokatu 24. - Puhelin 168

Oulun Leipomo

Omistaja Antti Halla
Asemakatu 31
Puhelin 1059 **SUOSITELLAAN**

Kotimaisia sekä ulkolaisia valiotuotteita aina uusiutuva hyvin lajiteltu varasto kaikkia
Naisten vaatetusalaan
kuuluvia tavaroita, päivän halvimmat hinnat.
Tervetuloa katsomaan!
Ompelutarpeiden liike (Omist. Aina Hurskainen)

Leikkeleliike O. M. Lidström

Oulu

Torikatu 23 - Puhelin 274 ja 13

Moitteeton kuosi ja mainio laatu

ovat tunnusomaisia pukimillemme

Hintamme tunnetusti kohtuulliset

B. LUKKARILA OSAKEYHTIÖ
OULU — Isokatu 25 — Puhelin 104

Hammarin Sähköliike

Oulu

Suurin ja monipuolisin liike alallaan POHJOIS-SUOMESSA. ~ Perust. 1909

Ravintola KESKUS

Kirkkokatu 27. Puhelin 1375
Ravitsevaa ja maukasta ruokaa. Hyvää kahvia. Tarjoilu nopea. Tilaukset kotiin toimitetaan, kun soitetaan **puh. 1375**

"Puhtaus on puoli ruokaa"

sanoo vanha suomalainen sananlasku ja sen paikkansa pitäväisyyden kaikki tietänevät.

Liikkeemme

uusi makkaratehdas

on puhdas ja joka suhteessa ajanmukainen. Kun lisäksi siellä käytetään lihanjalostukseen parhaita raaka-aineita, niin voitte olla vakuutetut, että tehtaamme valmistamat

makkara ja leikkelevalmisteet ovat todella ensiluokkaisia

OSUUSLIIKE ARINA r.l.

OULUN KAUPUNGIN SÄÄSTÖPANKKI

täyttää korkeimmat vaatimukset kestävyyttä, joustavuutta ja vettymättömyyttä silmälläpitäen. Siksi tähän arvoon korotetaankin

OULUN ÅSTRÖMIN
"PALLAS"-
JA
"AHMA"-
ULKOILUKENGÄT

»AHMA» on mustaa kromirasvanahkaa ja »PALLAS» ruskeata »Petsamo»-rasvanahkaa. Molemmat kenkälaadut on valmistettu anturoihin kiinnitettäviä suksisiteitä varten

»PORONKUVA»
takaa laadun.

ÅSTRÖM & ÅSTRÖM O.Y.

KIRJOLA OY KIRJAPAINO

Pohjois-Suomen vanhin, monipuolisin ja suorituskykyisin

Hinta 6 markkaa

Kirjola Oy - Oulu